

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 2.

ÅREN

1861—1865.

WESTERBOTTENS LÄN.

Föreskrifven berättelse för Westerbottens län i statistiskt och ekonomiskt hänseende för åren 1861—1865 får jag härjemte i underdånighet afgifva.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Länets *areal* kan, i brist af karta, icke med säkerhet uppgifvas, men antages, på sätt i föregående års femårsberättelser är anmärkt, utgöra omkring 520 qvadratmil, deraf 343 belöpa på lappmarken och öfriga 177 qvadratmil på nedre delen af landet.

I administrativt hänseende är länet indeladt i trenne *fögderier*: 1:o) Första fögderiet, innefattande Nordmalings, Bjurholms, Wännäs, Degerfors, Umeå, Säfvars och Bygdeå socknar, jemte Holmö kapellförsamling; 2:o) Andra fögderiet, bestående af Nysätra, Löfångers, Burträsk, Skellefteå och Norsjö socknar, jemte Jörns kapellförsamling; och 3:o) Lappmarksfögderiet, som utgöres af Lycksele, Stensele, Sorsele, Åsele, Wilhelmina, Dorothea och Fredrika socknar, samt Örträsk och Tärna kapellförsamlingar.

I judicielt hänseende är länet deladt i tre *domsagor*: 1:o) den södra, bestående af Nordmalings, Bjurholms, Wännäs, Degerfors, Umeå och Säfvars socknar, med Holmö kapellförsamling, samt hela Lappmarksfögderiet; hvaraf Nordmalings och Bjurholms socknar bilda ett härad, Umeå, Wännäs och Säfvars socknar, tillika med Holmö kapell, utgöra ett härad; Degerfors socken ett särskildt härad; Lycksele, Sorsele och Stensele socknar jemte Örträsk och Tärna kapellförsamlingar tillsammans ett härad, samt Åsele, Wilhelmina, Dorothea och Fredrika socknar likaledes ett härad; 2:o) den mellersta, hvartill höra Bygdeå, Nysätra, Löfångers och Burträsk socknar, de der, hvar för sig, utgöra ett härad; och 3:o) den norra, bestående af Skellefteå och Norsjö socknar, med Jörns kapellförsamling, tillika med de inom Norrbottens län belägna lappmarkssocknarne Arjeploug och Arvidsjaur.

Pastoraternas antal är fortfarande 19; kapellförsamlingarnes 5; bruksförsamlingarnes 3; och antalet af *länsmansdistrikt* 22, sedan, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 13:de November 1863, anslag beviljats för en ytterligare Länsman i Lycksele socken.

INLEDNING

TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetat och utgivet af Statistiska centralbyrån – Stockholm, 1863-1912.

Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kungl. Maj:ts befallninghavande i Stockholms stad och i rikets 24 län avger underdåniga femårsberättelser av statistiskt innehåll.

Berättelserna består av två avdelningar.

Första avdelning består av följande rubriker:

- 1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet**
- 2. Innevånare**
- 3. Näringar**
- 4. Kommunikationsanstalter och varubyten**
- 5. Kameralförhållanden**
- 6. Politi.**

Andra avdelning är en tabellbilaga.

Statistiska centralbyrån samlar in och utger ett sammandrag för hela riket av samtliga femårsberättelsernas huvudsakliga innehåll.

Föregångare:

Kongl. maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Underdånig berättelse	1-24.
1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.....	1.
2. Innevånare.....	3.
3. Näringar.....	4.
Tab. Litt. A. Af allmänna medel beviljade bidrag till utförande af myrutdikningar 1861-1865.....	5.
Tab. Litt. B. Odlad jord och naturlig äng under åren 1858 och 1865.	7.
Tab. Litt. C. Uppgift, utvisande afverkningen af skogseffekter åren 1861-1865.....	10-11.
Tab. Litt. D. Uppgift å tilldelningar af skogsmark åt Sågverken i ersättning för privilegierad stockfångst.....	12.
Tab. Litt. E. Summarisk uppgift å exporten af skogsalster m. m. till utrikes orter åren 1861-1865.....	12-13.
4. Kommunikations-anstalter och varubyten.....	13.
5. Kameralförhållanden.....	17.
Tab. Litt. F. Uppgift å arbeten, som af Afvittrings-Landtmätarne blifvit verkställda åren 1861-1865.....	17.
6. Politi.....	18.
Tab. Litt. G. Statsbidrag, utgående från Länets första och andra fögderier år 1865.....	18.
Tab. Litt. H. Tablå öfver Folkskoleväsendet vid utgången af år 1865.....	19.
Tab. Litt. I. Uppgift å antalet fångar, som, under loppet af åren 1861-1865, varit i länsfängelset intagne.....	20.
Tab. Litt. K. Uppgift angående Filialbankens i länet verksamhet.....	20.
Tab. Litt. L. Uppgift angående Filialbankens i Skellefteå verksamhet.....	20.
Tab. Litt. M. Westerbottens läns Brandstods-Bolags ställning.....	21.
Tab. Litt. N. Skellefteå sockens Brandstods-Bolags ställning.....	21.
Tabellbilagor	25-36.
Tab. N:o 1. Folkmängd.....	25.
Tab. N:o 2. Jordbruk.....	26.
Tab. N:o 3. Boskapsskötsel.....	27.
Tab. N:o 4. Skogshushållning.....	27.
Tab. N:o 5. Dödade rofdjur.....	28.
Tab. N:o 6. Husdjur dödade af rofdjur.....	28.
Tab. N:o 7 a. Bruk, fabriker och manufaktur-inrättningar år 1865.....	29.
Tab. N:o 7 b. Handtverkerier år 1865.....	29.
Tab. N:o 8. Allmänna vägar, gästgifverier och skjutsning.....	30.

	Sid.
Tabellbilagor (Forts.).	
Tab. N:o 9 a. Sjöfart, år 1865.....	30.
Tab. N:o 9 b. Handlande, år 1865.....	31.
Tab. N:o 10 a. Hemman och jordlägenheter m. m. å landsbygden.....	32.
Tab. N:o 10 b. Jordområde och egendomar i städerna, år 1865.....	32.
Tab. N:o 11. Laga skiften åren 1861-1865.....	33.
Tab. N:o 12. Krono-uppbörden.....	34.
Tab. N:o 13. Sparbanker.....	36.
Tab. N:o 14. Fattigvården.....	36.

BIDRAG TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

III) Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes femårsberättelser. Ny följd. 2.

ÅREN

1861—1865.

WESTERBOTTENS LÄN.

Föreskrifven berättelse för Westerbottens län i statistiskt och ekonomiskt hänseende för åren 1861—1865 får jag härjemte i underdånighet afgifva.

1. Länets indelning och naturbeskaffenhet i allmänhet.

Länets *areal* kan, i brist af karta, icke med säkerhet uppgifvas, men antages, på sätt i föregående års femårsberättelser är anmärkt, utgöra omkring 520 qvadratmil, deraf 343 belöpa på lappmarken och öfriga 177 qvadratmil på nedre delen af landet.

I administrativt hänseende är länet indeladt i trenne *fögderier*: 1:o) Första fögderiet, innefattande Nordmalings, Bjurholms, Wännäs, Degerfors, Umeå, Säfvars och Bygdeå socknar, jemte Holmö kapellförsamling; 2:o) Andra fögderiet, bestående af Nysätra, Löfångers, Burträsk, Skellefteå och Norsjö socknar, jemte Jörns kapellförsamling; och 3:o) Lappmarksfögderiet, som utgöres af Lycksele, Stensele, Sorsele, Åsele, Wilhelmina, Dorothea och Fredrika socknar, samt Örträsk och Tärna kapellförsamlingar.

I judicielt hänseende är länet deladt i tre *domsagor*: 1:o) den södra, bestående af Nordmalings, Bjurholms, Wännäs, Degerfors, Umeå och Säfvars socknar, med Holmö kapellförsamling, samt hela Lappmarksfögderiet; hvaraf Nordmalings och Bjurholms socknar bilda ett härad, Umeå, Wännäs och Säfvars socknar, tillika med Holmö kapell, utgöra ett härad; Degerfors socken ett särskildt härad; Lycksele, Sorsele och Stensele socknar jemte Örträsk och Tärna kapellförsamlingar tillsammans ett härad, samt Åsele, Wilhelmina, Dorothea och Fredrika socknar likaledes ett härad; 2:o) den mellersta, hvartill höra Bygdeå, Nysätra, Löfångers och Burträsk socknar, de der, hvar för sig, utgöra ett härad; och 3:o) den norra, bestående af Skellefteå och Norsjö socknar, med Jörns kapellförsamling, tillika med de inom Norrbottens län belägna lappmarkssocknarne Arjeploug och Arvidsjaur.

Pastoraternas antal är fortfarande 19; kapellförsamlingarnes 5; bruksförsamlingarnes 3; och antalet af *länsmansdistrikt* 22, sedan, enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 13:de November 1863, anslag beviljats för en ytterligare Länsman i Lycksele socken.

Under den tiderymd, som denna berättelse omfattar, har länets *gräns* emot söder undergått förändring i thy, att följande byar blifvit förflyttade:

Från Åsele socken till Junsele i Ångermanland, Gulsele		$\frac{1}{2}$ mtl.
till Anundsjö i d:o,	Gultjäl	$\frac{3}{8}$ mtl
	Holmträsk	$\frac{9}{16}$ »
	Rödvattnet	$\frac{9}{16}$ »
	Solberg	$\frac{5}{8}$ »
	Tjärn	$1\frac{1}{4}$ »
	Läggstasjö	$\frac{9}{16}$ »
	Måssaträsk	$\frac{1}{8}$ »
		<u>3$\frac{1}{2}$</u> mtl.
Från Fredrika socken till Björna socken i d:o,	Aspsele	$\frac{1}{8}$ »
	Krokvattnet	$\frac{1}{8}$ »
	Remmaren	$\frac{3}{4}$ »
	Slafvarsjö	$\frac{7}{8}$ »
		<u>1$\frac{3}{4}$</u> mtl.
till Anundsjö socken i d:o,	Svartsjö	$\frac{5}{32}$ »
	Trehörningen	$\frac{1}{8}$ »
		<u>$\frac{9}{32}$</u> mtl.
Från Dorothea s:n till Täsjö s:n i d:o,	Bellvik	$1\frac{1}{8}$ »
	Norrby	$\frac{3}{32}$ »
		<u>1$\frac{29}{32}$</u> mtl.
		eller tillsammans <u>7$\frac{1}{4}$</u> mtl;

hvaremot Lillånäsets by i Frostvikens socken och Jemtlands län blifvit förlagd till Dorothea socken.

Vid Holmsunds lastageplats, på ett afstånd af omkring 2 $\frac{1}{2}$ mil från Umeå socknekyrka, är, enligt Kongl. Brevet den 27 Februari 1863, inrättad en särskild *kapellförsamling*, med egen prest och kyrka, allt på be- kostnad af lastageplatsens ägare.

Den *oregelbundenhet* i administrativt, judicielt och kyrkligt hänseende, att byarne Balsjö 1 $\frac{1}{4}$ mtl, Bredträsk 1 mtl, Halfpundsjö $\frac{1}{8}$ mtl, Öfre Nyland $\frac{9}{16}$ mtl, Ström $\frac{1}{12}$ mtl, Stennäs 1 mtl, Sörholmsjö $\frac{3}{8}$ mtl, Westra Strömåker $\frac{1}{2}$ mtl, Westerås $\frac{1}{8}$ mtl, Öreström $\frac{1}{12}$ mtl och Malmby $\frac{1}{2}$ mtl, hvilka fordom tillhört lappmarken, men genom gränsreglering emellan denna och nedre landet kommit inom Bjurholms socken, på grund af byarne beviljad lappmarksfrihet, ansetts tillhöra lappmarken, har, sedan denna lappmarksfrihet tilländagått, under femårs-perioden upphört, så att dessa byar numera i allo tillhöra Nordmalings och Bjurholms härad, första fögderiet, samt Bjurholms pastorat och länsmansdistrikt.

Landet, närmare hafskusten i allmänhet mera jemnt än det i söder tillstötande Wester-Norrlands län, är genomskuret af elfvar och mindre vattendrag och består till stor del af hedland, mossar, myror och insjöar. Den rådande jordmån är gröfre och finare sand och sandmylla; varande mull eller välartad lerjord mera sällsynt. Så väl till följd af denna svaga jordmån som med anledning af landets höga nordliga läge, är Westerbottens län en bland Rikets mera vanlottade provinser; men, långt ifrån att länets innevånare af jordens alster icke skulle kunna erhålla en tarffig näring, är det säkert, att en vida större befolkning än den nu varande skulle kunna, med klokt och omsorgsfullt begagnande af befintliga tillfällen till en vidsträckt och betydande boskapskötsel och mångenstädes äfven till ett i öfrigt lönande jordbruk, bereda sig en säker bergning och utkomst. De olikheter, som fordom förefunnits emellan nedre landet och lappmarken i afseende å så väl klimat som fruktbarhet m. m., blifva, hvad beträffar lappmarkens nedre delar, eller kulturland, om det så får kallas, allt mindre och mindre märkbara, hvarföre den naturliga lappmarksgränsen nu ock är att finna vida högre upp emot fjellen än tillföre.

Ifrån ofvannämnde allmänna omdöme om jordmånens beskaffenhet göra dock vissa delar af länet undantag. Så påträffas i Burträsk socken och utåt Skellefteå floddal och trakten deromkring god och bördig matjord på lerbotten. Inåt landet och i en del af lappmarkssocknarna är jordmånen jemväl bättre, synnerligast invid de större sjöarna, samt utåt floddalarna och elfstränderna, der till och med rik och yppig växtlighet på många ställen äger rum.

Kartor, med beskrifningar, finnas upprättade öfver följande socknar, nemligen: Nordmaling, Bjurholm, Degerfors, Umeå, Säfvar, Nysätra, Löfånger, Burträsk, Norsjö och Skellefteå.

2. Innevånare.

Länets *folkmängd*, som vid 1860 års slut besteg sig till 81,478 personer, utgjorde vid 1865 års Tab. N:o 1. utgång 88,361 människor, enligt tabellen N:o 1, grundad på mantalslängderne å nedre landet och hvad lappmarken angår, der mantalsskrifning icke äger rum, på kyrkoböckerna. Jemlikt uppgift från Statistiska Central-Byrån utgjorde deremot folkmängden vid sistnämnde års slut 88,763 personer; hvilken olikhet torde härleda sig från de i sist afgifna femårsberättelsen antydda orsaker, jemte den omständigheten, att mantalslängderna upprättas i November och början af December, men presterskapets uppgifter till Statistiska Byrån grundas på förhållandena vid årets slut.

Folkmängden har under femårsperioden sålunda *ökats* med 7,285 människor; hvartill inflyttningar desto mindre kunna hafva bidragit, som man kan med säkerhet antaga, att utflyttningarne åtminstone i någon ringa mån öfverstigit inflyttningarne.

Till denna, ej obetydliga, folkökning, ehuru länet under de fyra sista åren hemsökts af mer eller mindre svåra missväxter och ehuru sjukdomar, såsom mässling, skarlakansfeber och halsröta, under perioden varit gängse på åtskilliga ställen i länet och skördat sina offer, synnerligast bland den yngre befolkningen, torde deremot anledningarna vara, dels det i orten rådande friska och rena klimatet, som sannolikt vållar, att landet i allmänhet skonats från elakartade och folködande sjukdomar, dels odlingens och jordbrukets framsteg, med ännu befintlig riklig tillgång på obrukad odlingsbar mark, dels hemmansklyfningar, nybyggesanläggningar och jordafsöndringar, hvarigenom bosättning och giftermål befrämjas, och dels det förökade antal arbetare, som vinna anställning och tillfälle till arbetsförtjenst, så väl genom förut befintliga verks och inrättnings utvidgning, som ock genom anläggning af nya sädana.

Den *Lappska* befolkningen, som vid 1860 års slut utgjorde 1,267 människor, har under ifrågavarande fem år minskats i ej obetydlig grad, enär den vid 1865 års utgång besteg sig till 1,067 personer; och torde denna minskning härleda sig ej mindre derifrån, att Lapparnes fordna renbetesland intagas af Svenska nybyggare, derigenom Lapparne så småningom undanträngas, än ock derifrån, att dessa utbyta sitt nomadiska lefnadssätt emot fasta bostäder och sålunda uppgå i nybyggarebefolkningen.

Befolkningen, i flera afseenden härdad och van vid försakelser, utmärker sig i allmänhet för ärlighet och sedlighet samt ett stillsamt och tåligt sinnelag, visar sig gerna gästfri och välvillig, men torde ännu i någon mån vara behäftad med det i fordna tider allmänna misstroendet till herreklassen. Den har sinne och fallenhet för husslöjd och äger färdighet i flera yrken, hvilkas uppdrifvande till framstående skicklighet endast hindras af brist på föredöme och afsättning af arbetsprodukterna.

Den smak för öfverflöd i *lefnadssätt* och yppighet i klädedrägt, som under närmast förflutna tider visat sig hos allmogen, har genom sednaste årens felslagna skördar och ogynsamma förhållanden i öfrigt något gifvit vika för omtanken för beredande af medel till fyllande af de nödvändigaste lefnadsbehofven. Men den mängd af handlande, som dels äro bosatte i städerna och derstädes, äfvensom å sina marknadsfärder och andra resor å landsbygden, utbjuda och merendels på kredit försälja sina varor, deraf en stor del äro öfverflödsartiklar, och dels finnas öfverallt i socknarna, der de, på grund af Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864

angående utvidgad näringsfrihet, öfva handel och likaledes sprida lyxartiklar bland allmogen, hvars produkter de taga i utbyte, åstadkomma i viss grad, att allmogen icke iakttaga den sparsamhet och omtänka om sin ekonomiska ställning, eller kommit till det välstånd, som man kunnat önska och hoppas. Den vidt utsträckt *krediten* har, äfven bland köpmännen sjelfva och verksägarna, visat sina menliga följder, i det densamma påtagligen bidragit dertill, att långt flera bland dem under de sednare åren kommit på obestånd än under föregående tider. Konkursen ibland dem, som å landet idka handel, äro ej ovanliga; och i strid mot hvad tillförene ägt rum, hafva flera bland den jordbrukande befolkningen äfven nödgats afstå sin egendom till borgenärernas förnöjande.

I allmänhet lefver befolkningen af sund och kraftig *föda*, hemtad till största delen från ladugården och de talrika vattendragen och insjöarna. Det i sednaste femårsberättelsen anmärkta öfverflödiga förbrukandet af *kaffe* bland ortens allmoge och arbetsklass fortfar ännu, ehuru sednare årens inskränkta tillgångar möjligen föranledt någon minskning i dess användande.

Bruket af *spritdrycker* har under de sednare åren något förminskats, synnerligast på landsbygden; hvar till i sin mån bidragit, att på endast 2:ne ställen å landet tillåten försäljning af spritdrycker äger rum. Så kalladt lönnkrögeri, eller otillåten försäljning af spritdrycker, bedrifves visserligen här och der och kan svårigen alldeles utrotas, oaktadt kronobetjeningen i allmänhet söker i detta afseende göra hvad möjligt är. *Bayerskt öl* har deremot blifvit mera allmänt och förtäres med begärlighet både i städerna och å landet. *Vin* begagnas endast undantagsvis vid festliga tillställningar.

Särskilda administrativa åtgärder för den ringa del af befolkningen, som talar Lappska språket, hafva icke varit af behovet påkallade, enär de flesta Lappar förstå och tala Svenska språket.

Schismatiska rörelser af den beskaffenhet, att de medfört bildandet af särskilda församlingar, hafva icke förekommit.

Byggnadssättet, förut inskränkt till det nödvändigaste, har något vunnit i prydighet och varaktighet, ehuru tillgången på byggnadsmaterialier i en del socknar börjat förminskas och närma sig till brist. Boningshusen uppföras vanligtvis rymliga, der råd och lägenhet dertill gifvas.

Fyra särskilda *skarpskytteföreningar*, med af Eders Kongl. Maj:t förordnade Öfverbefälhafvare, finnas inom länet, nemligen: i Skellefteå, Burträsk och Bygdeå socknar, samt Umeå stad, med filialafdelning i Umeå socken. Varande de aktiva skarpskyttarnes antal vid 1865 års utgång:

i Skellefteå förening	399.
» Burträsk d:o	119.
» Bygdeå d:o	37.
» Umeå d:o	162.
	Summa 717.

Fem socknebibliothek äro inom länet bildade.

Några egentliga *folknöjen* förekomma icke.

Helsotillståndet har i allmänhet varit godt under de sistförflutna fem åren, ehuru, efter hvad ofvan blifvit nämndt, messling, skarlakansfeber och halsröta varit gängse på åtskilliga ställen och ökat dödligheten, isynnerhet bland barn och ungdom. Sinnessjukdomar förekomma till ej ringa antal, fastän de endast undantagsvis öfvergå till fullkomlig galenskap, utan oftast yttra sig såsom sinnesslapphet och tungsinthet.

3. Näringar.

A) *Jordbruket*. Westerbotten har visserligen ofta och nu sednast under 4 på hvarandra följande år drabbats af mer eller mindre hårda missväxter; men dessa hafva dock ej härledt sig från bristande alstringsförmåga hos jorden, eller från svag växtlighet hos de skördar, på hvilka man fäst sin förhoppningar, utan

förorsakats af härjande nattfroster, som inträffat innan säden ännu hunnit den mognad och stadga, att den kunnat till skörd aftagas. Dylika, ofta återkommande, frostskador kunna ej heller egentligen anses härleda sig från klimatiska förhållanden, eller vara derifrån oskiljaktiga, enär desamma hufvudsakligast härflyta från den kyla, som sprides från de vidsträckta kärr- och myrtrakter med deri befintliga så kallade kallkällor, deraf marken till en ej obetydlig del består. I den mån dessa trakter blifva afdikade och den odlade jorden jemväl genom fullständig afdikning befrias från det öfvermått af syra, hvaraf den i allmänhet besväras, så att jorden må i tillräckligt god tid på våren uttorka och kunna besås, skola frostskadorna blifva mera sällsynta, samt allmogens förtroende och tillit till hufvudnäringen, jordbruket, derigenom allt mer stadgas.

Genom det biträde statens Landtbruksingenjörer och länets enskilda Agronom under en följd af år Tab. Litt. A. lemnat, dels i och för jordens bruk och skötsel och dels till planers upprättande för frostledande myrors och den odlade jordens afdikning, samt hufvudsakligast genom det understöd Eders Kongl. Maj:t, utaf de af Rikets Ständer vid sednaste riksdagar anvisade medel, nådigst behagat tilldela åtskilliga hemmansinnehafvare såsom bidrag till afdikningars verkställande å dylika marker, har uppmärksamheten på gagnet af och hågen för ifrågavarande arbetsföretag vunnit insteg hos allmogen; hvilket ådagalägges af den mängd ansökningar om bidrag till afdikningsarbetens utförande inom länet, som under de sista åren blifvit gjorda, på sätt närmare upplyses af nedanstående tabell Litt. A, deri jemväl upptages beloppet af de medel, hvilka såsom bidrag till så beskaffade arbetens verkställande blifvit länets innevånare tilldelade. Ett bland de kraftigaste medlen till länets materiella utveckling och befolkningens förbättrade ekonomiska ställning, hvarigenom det kan blifva densamma möjligt, att äfven under ogynsamma år utan bidrag från statens sida bereda sig ett nödtorftigt uppehälle, synes vara underhållandet och lifvandets af det intresse och den håg för dylika afdikningsföretags utförande, som sålunda på sednare tider hos allmogen uppstått; hvartill dock fortfarande bidrag af allmänna medel äro af behovet påkallade.

Tab. Litt. A. Af allmänna medel beviljade bidrag till utförande af myrutdikningar 1861—1865.

År	Antal ingifna ansökningar om statsbidrag.	By eller hemman, inom hvars område den med understöd af allmänna medel företagna myrutdikningen ägt rum.	Anslag utan återbetalnings-skyldighet.		Län.		Summa Anslag.		Summa Län.	
1861	—	Degerfors by	—	—	7,800	—	—	—	7,800	—
1862	4									
1864	20	Täfteå	6,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Jörns by	6,800	—	—	—	—	—	—	—
"		Anmark	5,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Botsmark	3,500	—	—	—	—	—	—	—
"		Grufvå	1,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Grufmark	600	—	—	—	22,900	—	—	—
1865	79	Salomonskrök	3,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Gunnismark	2,500	—	—	—	—	—	—	—
"		Gafsele	6,500	—	—	—	—	—	—	—
"		Baksjönäs	2,900	—	—	—	—	—	—	—
"		Stensele	4,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Hjoggsjö och Nynäs	3,000	—	—	—	—	—	—	—
"		Afvaträsk	1,600	—	—	—	—	—	—	—
"		Bursiljam	500	—	—	—	—	—	—	—
"		Ifvarsboda	900	—	—	—	—	—	—	—
"	Höglund	1,500	—	—	—	—	26,400	—	—	
Summa R:mt R:dr							49,300	—	7,800	—

Jordbruket inom länet kan väl, om man bedömer detsamma efter den afkastning eller behållning det lemnat, ej sägas hafva gjort några framsteg, eller vunnit förkofran, emedan länet, såsom härförut är anmärkt, under de sista åren hemsökts af mer eller mindre allmän missväxt och afkastningen således varit ganska ringa; men ser man åter till den allmännare uppfattningen om behovet af ett förbättradt sätt för jordbrukets bedrifvande, eller till den i sednare tider mera märkbara benägenheten hos befolkningen att tillämpa den grundsats, som är hufvudvilkoret för jordbrukets förbättring, nemligen en fullständig afdikning, så har man skäl till det välgrundade omdöme, att nyare tiders lärdomar och erfarenhet i afseende å jordens förbättrade brukningssätt äfven inom denna ort börjat uppfattas och vinna insteg.

Förutom det skäl, som i sednaste femårsberättelsen framhölls såsom någon anledning till en tilltagande håg för jordbrukets mera ändamålsenliga bedrifvande, nemligen de föredömen och lärdomar, hvilka spridas från den inom länet befintliga landtbruksskolan, hafva dels det biträde af Statens Landtbruksingenjörer och länets Agronom, som under de sednaste åren flitigt begagnats, dels det understöd af allmänna medel, som för afdikningsarbetens utförande erhållits, dels ock den erfarenhet, man börjat vinna om gagnet och fördelarne af en ändamålsenlig afdikning, bidragit att än mera lifva hågen för jordbrukets ändamålsenliga bedrifvande. För detta mål har äfven Hushållningssällskapet sökt verka genom spridande af kännedom om nyare tiders lärdomar och erfarenhet i olika delar af landthushållningen, äfvensom genom täflingsmöten och prisutdelningar. Men svårigheterna härvid äro många; och allmogen vidhåller i allmänhet gerna gamla bruk och vanor till dess den ser och är fullt öfvertygad om fördelen af att, med frångående af dessa gamla vanor, tillägna sig nyare tiders rön och erfarenhet.

Med endast få undantag vid några större egendomar och hos en och annan tjänsteman, der ordnad vaxelbruk blifvit infördt och med framgång bedrifves, begagnas fortfarande allmäneligen det ensidiga kornsädet år efter år på samma jord, ehuru höstråg och hafre något mera än förr kommit i bruk. Att jorden kan lemna så försvarlig kornskörd, som den gör flera år efter hvarandra, kan endast förklaras genom den starka begödsling, som årligen äger rum, och genom den hvila, som den sedermera erhåller en följd af år, derunder den begagnas till vall eller linda, innan den å nyo till kornsäde upptages.

Det allmännaste *sädesslag*, som här begagnas, är fortfarande det sexradiga kornet, ehuru jemväl råg och hafre börjat vinna välförtjent förtroende. Hvete och arter förekomma högst sällan och torde ännu på lång tid ej härstädes kunna med fördel begagnas. Rofvor odlas i ringa skala; men att denna odling skulle, rätt skött, lemna god afkastning, visar sig deraf, att, jemlikt uppgift från Kronofogden i Lappmarken, derstädes skördats 150 tunnor rofvor på $\frac{1}{2}$ geometriskt tunnland. Potatoes odlas allmänt.

Den *landtbruksredskap*, som af ålder inom länet begagnats, är ännu bland allmogen i allmänhet i bruk; men vid de större egendomarne och hos de mera omtänksamma bland allmogen hafva dock nyare tiders redskap börjat begagnas, dels inköpta från landets bättre redskapsfabriker och dels tillverkade efter modeller från landtbruksskolan.

Att med säkerhet beräkna *arealen* af den odlade jorden och den naturliga ängen samt den tillväxt, som deri årligen ägt rum under ifrågakomma tiderymd genom nyodlingar och ängsröjningar, låter sig svårigen göra, emedan endast en jemförelsevis ringa del af länets stora jordvidd blifvit uppmätt och lagd å karta, samt allmogen, i brist på insigter och i saknad af vana att bedöma sina jordägor efter tunnlandtal, ej kan med bästa vilja deröfver lemna tillförlitliga uppgifter.

Tabb. N:o 2 o. B. Med begagnande af de primära uppgifter, hvilka Hushållningssällskapet, till följd af nådig föreskrift angående sättet för bildandet af en fortgående jordbruksstatistik öfver landet, för sistlidet år insamlat, har det dock blifvit möjligt, att med någon större tillförlitlighet än hvad tillförene kunnat ske, öfver länets olika jordarealer vid nyssnämnda års utgång upprätta tabeller, som härhos bifogas dels under N:o 2, dels här bredvid under Litt. B, i hvilken senare tabell angifves den tillökning, som i odlad mark och naturlig äng under

samma år antages hafva ägt rum. Till jemförelse med förhållandena enligt det af Hushållningssällskapet till Finanskomitén år 1859 lemnade sammandrag öfver länets olika jordvidder, har nämnde sammandrag jemväl blifvit intaget i tabellen, hvaraf det visar sig, att, under de sex år, som förflutit sedan omförmälde uppgift till Finanskomitén afgafs, tillsammans 63,800 tunnland blifvit odlade och till naturlig äng uppröjde. Att några misstag i 1858 års uppgifter beträffande den odlade jorden ägt rum, vill synas deraf, att, ehuru odlingen under de sedermera förflutna åren fortgått, vidden af den odlade jorden nu visar sig inskränktare än hvad då uppgafs. Och lärer jordbrukets framåtskridande komma att gå med raskare fart i den mån arbetskrafterna dragas från den öfverdrifna skogsafverkning, som under en lång följd af år bedrifvits inom länet, och i stället användas till de mer säkra och betryggande, fastän i första hand mindre inkomstbringande, odlings- och jordbruksarbetena.

Dagsverkspriserna hafva varit 1 riksdaler 50 öre à 2 riksdaler under sommaren och varen, samt 75 öre à 1 riksdaler 25 öre under öfriga delen af året.

Spanmålspriserna hafva under perioden varit:

	För Råg.		För Korn.	
1861	R:dr 2: 54	pr kub. fot	R:dr 2: 22	pr kub. fot.
1862	» 2: 86	»	» 2: 54	»
1863	» 2: 86	»	» 2: 38	»
1864	» 2: 70	»	» 2: 38	»
1865	» 2: 55	»	» 2: 25	»

Tab. Litt. B.

Odlad jord och naturlig äng under åren 1858 och 1865.

Socknarnes namn.	Enligt 1858 års uppgifter.			1865.		
	Odlad jord.	Naturlig äng.	Summa odlad jord och naturlig äng.	Odlad jord.	Naturlig äng.	Summa odlad jord och naturlig äng.
	Tunnland.	Tunnland.	Tunnland.	Tunnland.	Tunnland.	Tunnland.
Nordmaling	6,086	7,193	13,279	5,718	7,486	13,204
Bjurholm	844		844	686	10,201	10,887
Umeå	9,668	16,496	26,164	8,516	22,550	31,066
Wännäs	1,027	2,695	3,722	1,071	4,671	5,742
Degerfors	1,620	13,820	15,440	3,287	14,440	17,727
Säfvar	3,416	30,000	33,416	2,845	22,550	25,395
Bygdeå	2,750	8,250	11,000	2,724	15,622	18,346
Nysätra	3,456	3,456	6,912	3,022	4,499	7,521
Löfånger	3,251	8,032	11,283	1,816	9,069	10,885
Burträsk	3,968	18,848	22,816	3,762	12,851	16,613
Skellefteå	6,800	35,360	42,160	7,140	41,021	48,161
Norsjö	827	11,130	11,957	724	6,823	7,547
Jörn				437	5,116	5,553
Lycksele	2,388	35,840	38,228	2,470	17,538	20,008
Stensele	952	9,000	9,952	322	2,370	2,692
Sorsele	250	7,680	7,930	416	3,744	4,160
Wilhelmina	2,425	11,000	13,425	709	69,186	69,895
Åsele	490	13,650	14,140	1,062	12,800	13,862
Fredrika	172		172	255	13,228	13,483
Dorothea				380	3,513	3,893
Summa	50,390	232,450	282,840	47,362	299,278	346,640

Såsom *understöd*, i följd af missväxt, hafva följande belopp af statsmedel i nåder beviljats, dels såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och dels såsom räntefria lån, nemligen:

	Anslag.	Lån.
1862	7,500 R:dr	— —
1863	7,750 »	4,000 R:dr.
1864	20,000 »	35,000 »
1865	20,000 »	71,000 »

Härförutom har, af anslaget till den fattigvård, som bör af Staten bekostas, till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes disposition och för att användas till understöd åt fattiga Lappar under hvartera af åren 1861, 1862, 1863 och 1865, i nåder anvisats 540 Riksdaler, att fördelas: 270 Riksdaler på Wilhelmina församling, 150 Rdr på Sorsele församling och 120 Rdr på Stensele församling.

Utestående undsättningslån sedan 1831 och följande årens missväxter utgör numera endast 3,150 Rdr.

B) Boskapsskötseln. Under nu ifrågakomna period har ladugårds- och boskapsskötseln äfven börjat tillvinna sig någon ökad uppmärksamhet och omfattas på åtskilliga ställen med stigande intresse och omtanka, ehuru sednare årens felslagna skördar jemväl derå haft ett hämmande inflytande, helst foderafkastningen en del af dessa år varit svag, hvilket föranledt, att priset på hö blifvit högt uppdrifvet, såsom exempelvis under förlidet år, då godt vallhö betaltes med 20 Riksdaler och derutöfver per skrinda, å 32 lisp:d.

Den erfarenhet man vunnit, att allmogen i de socknar, der jordbruket företrädesvis varit grundadt på boskaps- och ladugårdsskötsel, haft mindre känning af missväxtåren, än der man satt denna del af landthushållningen å sido, kommer sannolikt att bidraga till ladugårdsskötselns hastigare framsteg än tillföre.

De i förra femårsberättelsen omförmälda förhållandena, att inom vissa delar af länet, särdeles kustlandet, godt sommarbete saknas, att odling af foderväxter ej i allmänhet äger rum och att afkastningen af de naturliga ängarne är svag, fortfara ännu att i sin mån menligt inverka på kreatursutfodringen. Härtill kommer, att allmogen haft och till någon del ännu har benägenhet att i ladugården insätta flera kreatur, än den kan väl utfodra; icke besinnande fördelen att hafva ett färre antal väl födda och underhållna kreatur, i stället för att lågt och dåligt utfodra ett större antal.

Som allmogen under de sednare årens felslagna spanmålsskördar varit nödsakad att, mera än vanligt, i och för sin lifnäring använda sina ladugårdsprodukter och att till och med flerstädes nedslagta boskapskreatur, har försäljning af dylika produkter till ringa qvantitet kunnat äga rum; dock torde från åtskilliga socknar, särdeles i lappmarken, hafva försålts smör, som af de handlande exporterats.

Deremot hafva Lapparne fortfarande afyttrat ej obetydliga partier renkött och skinnvaror.

Kreaturspriserna hafva varierat: för hästar emellan 100 och 300 Riksdaler, för tjurar emellan 35 och 55 Riksdaler och för kor emellan 25 och 70 Riksdaler.

Handelspriserna å ladugårdsprodukter hafva varit: för smör från 8 till 12 Riksdaler, för talg från 7 till 10 Riksdaler, för färskt kött från 2 till 4 Riksdaler 50 öre, samt för hudar från 5 till 8 Riksdaler, allt per 20 skålp:d.

Den *boskapsrace*, som finnes inom länet, kan väl ej sägas utmärka sig för några framstående egenskaper, men den är hårdig och nöjer sig med en jämförelsevis låg utfodring, samt lemnar ofta en ganska god mjölkafkastning. Förädling genom korsning med afvelsdjur af bättre kroppsformer och fylligare köttbildning är hvad som väsentligast fordras för härvarande boskapsstams upphjelpande och förbättrande; hvartill ock en omsorgsfull vård och skötsel samt bättre utfodring bör i betydlig mån bidraga.

Den här befintliga *hästracen* är ej heller dålig, utan ganska hårdig och för orten i allmänhet lämplig. Men hästarne skötas ofta illa, fodras knappt och ansträngas alltför mycket, jemväl innan de hunnit den ålder

att de äro fullt utbildade; hvarföre de tidigt blifva utslitna och odugliga. Allmogen begagnar ganska litet kärnfoder till kreaturens utfodring.

Bland hästarne har sjukdomen »springormen», dock i ringa grad, varit gängse under femårsperioden; annan farsot bland boskapskreatur eller husdjur har ej förekommit.

Hosföljande tabell N:o 3 utvisar antalet vinterfödda kreatur under hvardera af ifrågakomna 5 år. Tab. N:o 3.
Stängselsättet för ägors fredande från åverkan är detsamma som förr brukats.

C) Skogshushållning. Arealen och beskaffenheten af skogarne inom länet, de der utgöras af kronoall- Tab. N:o 4.
männingar och öfverloppsmarker, boställs-skogar, kronohemmans- och krononybygges-skogar, samt skatte-
skogar, kan, innan afvittringen blifvit afslutad, icke med tillförlitlighet uppgifvas i vidsträcktare måtto än som
innefattas i bilagde tabell N:o 4.

Härvid må dock anmärkas, att sedan, med anledning af föreskrifterna i nådiga Brefven den 25 Maj 1860 och 8 Januari 1864, Jägeritjinsteman och Landtmätare verkställt undersökningar å kronans genom afvittring uppkomna öfverloppsmarker i Degerfors, Bjarholms och Nordmalings socknar, jag under förlidet år hos Eders Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning derom, att 79 st. öfverloppsmarker, innehållande en sammanlagd vidd af 689,579 qvadratref, 1 qvadratstång och 28 qvadratfot, måtte ställas under allmän vård, samt bibehållas och användas såsom kronoskogar, men att öfriga 26 öfverloppsmarker, med en vidd af 31,742 qvadratref, 62 qvadratstång och 25 qvadratfot, måtte, under de vilkor, som kunde varda i nåder bestämda, åt enskilda upplåtas.

Hvad i sednast afgifna femårsberättelsen är yttradt om skogshushållningen inom länet äger ännu i väsentliga delar tillämpning.

I öfrigt har skogshandteringen, hvilken för närvarande utgör och äfven för framtiden torde komma att utgöra en af länets viktigaste binäringar, under de sednast förflutna åren icke bedrifvits med den fördel, hvarken för skogs- och sågverksägaren eller i statsekonomiskt hänseende, som man kunnat vänta. Orsakerna härtill torde vara dels de politiska förvecklingarne i utlandet, dels den öfverafverkning, som i allmänhet inom Riket och synnerligast i de Norrländska provinserna ägt rum, hvarigenom världsmarknaden blifvit öfverfylld af skogsalster och försäljningspriserna i följd deraf nedtryckta, och dels de i förhållande till virkespriserna dryga fraktungälderna, hvilka i allmänhet kunna beräknas hafva uppgått till varans halfva värde och derjemte i väsentlig mån tillgodokommit fremmande nationer, med hvilkas fartyg utskeppningen till största delen verkställts.

Ehuru de sistförflutna åren sålunda visat det dåliga resultat i afseende å skogsrörelsen, att endast omkring hälften af skogsalstrens försäljningsvärde tillfallit orten såsom ersättning, icke allenast för den afverkade skogen, utan ock för utdrifnings- och förädlingskostnaderna, torde man dock kunna hoppas, att en förbättrad konjunktur kommer att jemna detta missförhållande, äfvensom att skogsafverkningen, som under sednaste decennierna drifvits utan all beräkning för framtiden, endast ledd af ett blindt spekulationsraseri, småningom skall blifva föremål för en större omtanka, sedan trävaruspekulationerna numera utan tvifvel nått sin höjd och genom deras öfverdrift, i förening med lämpliga lagstiftnings-åtgärder, slutligen måste ledas uti ett efter skogstillgången mera afpassadt förhållande.

Att en sådan öfvergång endast småningom torde kunna äga rum, liksom att afverkningen hittills icke blifvit inskränkt i följd af försämrade konjunkturer; dertill läser orsaken få sökas i det förhållande, att, oftast med lånta kapitaler, anlagts en mängd dyrbara sågverk, för hvilkas bedrifvande betydliga penningebelopp derjemte blifvit använda och en mängd arbetare anställde, i följd hvaraf dessa verk, äfven under ogynnsamma förhållanden, måst drifvas, dels för ränteliqvidernas betäckande, dels ock för arbetarnes sysselsättning, hvilket förhållande på sådant sätt fortgått och läser komma att fortgå, intill dess verksägare lyckas komma i beroende af sina fordringsägare, eller verken, genom öfvergång till andra ägare, nedgått till ett med tillgångarna för deras ändamålsenliga drifvande förenligt värde.

Skogsägarna, som till största delen utgöras af allmoge, hafva i allmänhet haft föga inflytande på bestämmandet af afverkningsbeloppen, emedan de i de flesta fall i sin ordning stå i beroende af sågverksägaren och stundom till honom på viss tid öfverlåtit afverkningsrätten till skogen, vanligen på 50 år.

Kronoskogarna hafva fortfarande ganska betydligt lidit genom oloflig afverkning, hufvudsakligen i följd af skogsbetjeningens otillräcklighet i och för åverkans förhindrande; men, då så väl förvaltande som bevakande personalen inom länets skogs- och jägeri-stat nu kommer att betydligt ökas, har man anledning hoppas, att dess verksamhet hädanefter skall vinna den utsträckning, att skogsåverkan skall kunna, om ej förbyggas, åtminstone i väsendtlig mån inskränkas. Emellertid tyckes allmogen i allmänhet fortfarande hysa den åsigten, att det egentligen icke är någon förbrytelse eller någon skam, att olofligen tillägna sig annans växande skog. I detta äfvensom i flera andra afseenden synes skogsafverkning och trävaruförädling i de trakter, der den mera uteslutande tager allmogens tid och krafter i anspråk, utöfva ett menligt inflytande på befolkningen. Sedlighet, sparsamhet, ordentlighet och arbetsamhet äro större i de trakter, der befolkningen mera uteslutande egnar sig åt jordbruk och boskapsskötsel. Den i och genom skogsafverkningen, såsom det tyckes, hastigt och lätt förvärfvade penningen försvinner i de flesta fall lika hastigt och användes i allmänhet mindre väl än den förtjenst och inkomst, som jordbruket lemna.

Fyra *ångsågar* äro under de sist förflutna fem åren anlagda, deraf 2 vid utloppet af Skellefteå elf, en nära utloppet af Umeå elf och en vid Lögde elfs utlopp i Nordmaling. Att dessa inrättningar skola verkamt bidra till skogarnes förminskande, är temligen klart.

Särskild *skogsskola* eller undervisningsanstalt för skogsskötseln finnes icke inom länet; men, på underdånig framställning af länets Hushållnings-sällskap, har genom nådigt Bref den 16 Oktober 1863 anslagits 500 Riksdaler att, årligen under 3 års tid, användas till undervisning i skogshushållningen vid länets landbruksskola i Yttertafle; hvilket anslag, därför redovisning årligen afgifvits till Skogs-Styrelsen, blifvit användt dels till arfvode åt en i länet anställd Jägeritjensteman, som under vissa tider af året meddelat lärlingarne vid skolan theoretisk och praktisk undervisning i skogshushållningen, dels ock till inköp af träd och plantor, skogsindelning m. m.

Förutom den afkastning af skogen, som genom husbyggnad och vedbrand kommit boställsinnehafvare samt kronohemmans- och nybyggesåboer till godo och hvilken icke kan till kubikinnehåll eller penningevärde beräknas, hafva under ifrågavarande år afverkats å kronomark det antal eller den mängd skogseffekter, som

Tab. Litt. C. upptages i följande tabell Litt. C, hvilken jemväl utvisar den inkomst, som därför till Statsverket influtit.

Tab. Litt. C.

Uppgift, utvisande afverkningen af

	Skogseffekter, som efter utsyning afverkats mot stubbören, enligt Kongl. Brefven den 11 April 1844 och 24 November 1857.					
	Antal träd.		Kolvod, antal 13 kub. qvartars stufum.	Tjårnved, antal lass.	Pottlake-ved, antal lass.	Stubbören.
	Skadade.	Friska.				
År 1861.....	30,626	38,815	209	1,042	—	14,091 29
» 1862.....	5,757	40,228	—	2,494	—	14,718 77
» 1863.....	9,505	34,111	36	4,954	—	14,543 12
» 1864.....	16,788	31,722	356	3,211	—	16,401 61
» 1865.....	22,776	29,730	235	3,512	—	20,115 36
	Summa	85,452	173,606	836	15,213	— 79,870 15

Uppgift bifogas härjemte, under Litt. D å följ. sida, å tilldelning, i sammanhang med afvittringen, Tab. Litt. D. af skogsmark åt sågverken i ersättning för privilegierad stockfångst.

Tjårutillverkningen har under perioden i fråga varit något större än de föregående åren och rättar sig vanligen efter priset å varan, emedan mycket arbete är förenadt med tillverkningen deraf och densamma anses icke löna mödan, då tjåran betalas allt för lågt.

Skogseldar hafva på sednare åren högst sällan förekommit.

Från länet har, enligt uppgifter från Tullkamrarne, *utskeppats* tjåra och andra skogsprodukter till Tab. Litt. E. det belopp af hvarje slag, som upptages å följande tabell Litt. E (sid. 12—13).

D) *Rofdjurs utödande*. Tabellerna N:ris 5 och 6 lemna upplysning om antalet dels af dödade rof- Tab. N:ris 5—6. djur, dels ock af husdjur, dödade af rofdjur.

Särskilda åtgärder för rofdjurs utrotande äro icke vidtagna, och andra grunder för belöningar eller ersättningar åt dem, hvilka falla skadedjur, äro ej heller bestämda, än som finnas i Kongl. Jagstadsagan den 21 Oktober 1864.

E) *Bergs- och brukshandtering*, samt F) *Fabriker, manufaktur och handverk*. Grufva, som bearbetas, finnes ej inom länet; men deremot 4 *masugnar*, vid Olofsfors, Hörnefors, Robertsfors och Sävenäs, samt 5 *jernverk*, nemligen Olofsfors, med derunder lydande Klöse och Holmfors hamrar i Nordmalings socken, Hörnefors i Umeå socken, Johannisfors i Säfvars socken, samt Robertsfors och Fredriksfors i Bygdeå socken, vid hvilka verk driften varit temligen liflig. Säfvars jernverk är nedlagdt.

För år 1865 äro ofvanberörda verk taxerade till bevilling för följande fastställda behållna inkomst-belopp, nemligen:

samtliga Olofsfors-verken för	25,200	Riksdaler.
Hörnefors jernbruk med såg	20,000	»
Johannisfors jernbruk	1,700	»
Robertsfors och Fredriksfors jernbruk med tillhörande såg	26,500	»

Genom tillverkning och *forsling af kol* vid bruken har väl någon förtjenst kommit allmogen till godo, hvaremot produkterna transporteras till lastageplatserna hufvudsakligen med verksägarnes dragare, då landväga-transport begagnas.

Några anmärkningsvärda *olyckshändelser* i afscende på rörelsen eller den vid bruken anställda personalen hafva icke inträffat.

skogseffekter åren 1861—1865.

Åverkade, i beslag för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning tagna och försålda skogseffekter.												Af skogseld skadade och å auktion försålda skogseffekter.			Enligt sågverksprivilegier afverkad skog.		Summa nummerin å kronan tillkommande stubbören i Riksenykt.	År		
Byckar.	Sparrar.	Skeppstötter.	Sågtimmer.	Plankor.	Byggnads-timmer.	Tjåra.	Tjåra-tillverknings-ämnen.			Försäljnings-summa.	Antal träd.	Försäljnings-summa.	Antal träd.	Stubbören.						
							Barkade träd.	Pannar.	Lass.						Rdr.	öre.				
309	355	—	22,835	514	1,735	—	—	—	—	10,188	03	11,077	1,586	15	43,050	3,065	39	28,930	86	År 1861.
356	2,302	75	30,742	822	2,362	24	—	—	272	9,157	23	15,461	2,230	60	43,050	3,065	39	29,171	99	» 1862.
55	593	—	9,199	55	2,701	—	110	37	2,172	10,343	81	7,128	1,032	25	43,050	3,065	39	28,984	57	» 1863.
901	606	—	39,478	41	1,022	—	—	5	83	16,726	30	7,709	3,085	04	43,050	3,065	39	39,278	34	» 1864.
1,894	377	—	67,065	50	535	—	—	—	90	25,821	10	2,061	504	65	43,050	3,065	39	49,506	50	» 1865.
3,515	4,233	75	169,319	1,482	8,355	24	110	42	2,617	72,236	47	43,436	8,438	69	215,250	15,326	95	175,872	26	

Flere mindre kalkugnar och tegelslagerier finnas väl inom länet; men tillverkningen af kalk motsvarar icke ortens behof.

Tab. N:o 7. Enligt föreskrifna formulär upprättade tabeller om bergverk, bruk, fabriker och handverkerier medfölja under N:o 7.

Någon bränvinsbränning vid det enda inom länet befintliga ångbränneriet i Tegs by i närheten af Umeå stad har ej ägt rum under de sist förflutna fem åren.

Laxfisket har ej varit särdeles rikligt i elfvarne, men vid hafskusten temligen lönande, särdeles som den färska laxen betingat ganska höga priser vid försäljning så inom orten som väsendtligast vid afsändning till hufvudstaden.

Hufvudsakligen i och för laxfiskets upphjelpande har Hushållnings-sällskapet inrättat en fiskodlingsanstalt. Sedan nemligen Sällskapet till Statens normalanstalt för laxodling i Östanbäck afsändt en elev, som under Oktober och November månader 1864 derstädes genomgått en kurs i fiskodling, lät Sällskapet å hemmanet Salomonsbesök i Umeå socken, vid häradsvägen emellan Umeå och Degerfors, under år 1865 anlägga en fiskodlingsanstalt, till den storlek, att deruti 3 à 400,000 ägg af lax, förutom sådana af andra fiskslag, kunna kläckas. Denna anstalt, hvars anläggningskostnad, med inventarier, uppgått till omkring 850 Riksdaler, försågs i Oktober månad nyssnämnde år första gången med omkring 45,000 laxägg och en half million sikägg, hvilka normalt utvecklats. Fiskodlingsanstalten, hvars föreståndare aflönas af Hushållnings-sällskapet, har flitigt besökts af så väl ståndspersoner som allmoge; hvarförutom yngel derifrån tingats för åtskilliga insjöar, hvadan anledning förefinnes till den förhoppning, att länets innevånare, småningom och i den mån anstalten visar fullt synliga resultat, skola tillgodogöra sig fördelarna af så beskaffade inrättningar.

Tab. Litt. D. Uppgift å tilldelningar af skogsmark åt Sägverken i ersättning för privilegierad stockfångst.

Dag då Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes utslag meddelades.	Sägverkets namn.	Socken, inom hvilken den tilldelade skogsmarken är belägen.	Sägverkets årliga privilegier i trääd, därför ersättning lemnats.	Tilldelad mark.									Åsatt skogsränta i R:mt.	
				Duglig mark.			Impedimenter.			Summa.				
				qv. ref.	qv. st.	qv. f.	qv. ref.	qv. st.	qv. f.	qv. ref.	qv. st.	qv. f.		
1/12 1860	Hörnefors.	Bjurholm.	610	3,584	—	—	2,758	—	—	6,342	—	—	6	66
" "	Håknäs.	Dito.	480	10,095	57	50	7,359	80	—	17,455	37	50	18	78
" "	Hygelsböle.	Dito.	1,842	8,013	60	—	7,357	—	—	15,370	60	—	44	72
31/12 1860	Baggböle.	Degerfors.	4,875	90,334	82	50	57,770	80	75	118,105	63	25	592	4
" "	Säfvar.	Dito.	852	14,233	45	—	11,752	82	50	25,936	27	50	39	77
17/11 1865	Håknäs.	Bjurholm.	520	10,603	18	—	7,470	47	—	18,073	65	—	19	71
		Summa	9,209	136,864	63	—	94,463	90	25	231,333	53	25	721	68

Tab. Litt. E.

Summarisk uppgift å exporten af skogsalster

	Antal för export använda far-tyg.	Tjära.		Sparrar under 6,6 dec. tum.	Bjelkar.		Plankor och bräder.	
		Tunnor.	Centner.	Stycken.	Stycken.	Kub. fot.	Tolfter.	Kub. fot.
1861	358	7,412	—	92,270	27,706	—	141,613	—
1862	388	8,707	—	183,759	24,666	—	164,352	—
1863	367	34,759	—	121,759	32,564	—	145,633	—
1864	285	—	108,409	89,906	—	516,920	—	2,903,722
1865	456	—	49,926	20,738	—	938,027	—	5,663,505
	Summa							

Strömmingsfisket har i allmänhet varit gynnsamt och medgifvit utförsel från länet af 2 à 3,000 tunnor årligen, ehuru priset å varan ej varit högt, hvilket till någon del torde härleda sig från bristande insigt i sättet för dess packning och insaltning.

Skälfångsten har gifvit medelmåttig afkastning.

Jagt och djurfångst idkas icke inom länet såsom näring; men vissa år skjutes dock, i synnerhet i Lappmarken, en mängd fågel, såsom tjäder, orre, ripa och hjerpe, deraf då ej så obetydliga kvantiteter vintertiden derstädes uppköpas och sändas söderut till hufvudstaden och andra orter.

Bland binäringar är salpeter-tillverkningen fortfarande en af de hufvudsakligaste och mest inkomstbringande och synes lämplig att drivas i jemnbredd med jordbruket. Det blefve derföre en ganska känbar förlust för länet, om det understöd Staten af ålder lemnat denna binäring, skulle upphöra och salpetern blifva en handelsvara. Salpeter-tillverkningen har utgjort:

År 1861,	af 524 leverantörer,	1,461 C:r 36 Skälp.,	derför lösen och forlön bestigit sig till	68,709 R:dr 68 öre.
» 1862,	» 526 »	1,571 » 28 »	»	74,151 » 17 »
» 1863,	» 506 »	1,417 » 75 »	»	65,820 » 2 »
» 1864,	» 467 »	1,309 » 12 »	»	60,814 » — »
» 1865,	» 610 »	1,702 » 61 »	»	80,692 » 76 »
Summa	» 2,633 »	7,462 » 12 »	»	350,187 R:dr 63 öre.

I medeltal hafva således 526 jordägare årligen tillverkat 1,492 C:r 52 skälp. salpeter, hvarför de haft en inkomst af 70,037 Riksdaler 52 öre Riksmünt, eller omkring 133 Riksdaler hvardera pr år.

Linne-, ylle- och bomullsväfnader tillverkas fortfarande af allmogens qvinnor, hvilka uteslutande bedrifva denna handtering. Tillverkningen, som ej sträcker sig utöfver husbehof och knappt fyller detsamma, är temligen fin och god och torde kunna jämföras med annorstädes, såsom handaslöjd, tillverkade dylika tyger.

Allmogen så i kustsocknarne som i Lappmarken bygger sjelf sina båtar, hufvudsakligen dock endast för eget behof. Men från Löfångers och Skellefteå socknar säljas årligen flera båtar och sändas med ångfartyg till de södra länen. För öfrigt bedrifver allmogen snickare- och smidesyrkena för behofvet inom orten.

4. Kommunikations-anstalter och varubyten.

A) Landkommunikationer.

Tabellen N:o 8 utvisar de vid periodens slut inom länet varande allmänna landsvägars, härads- Tab. N:o 8, vägars och socknevägars längd, fulländade och afsynade nya och förbättrade vägars längd, jemte de härför af Statsverket eller kommunerna tillskjutna kostnader, längden af indelade och med skjutsstationer försedda vägar vid 1865 års slut, antalet af befintliga gästgifverier inom länet, samt årligen utgångna hästar för gästgifveriskjuts m. m.

m. m. till utrikes orter nedannämnde år.

Spiror öfver 14 fot.	År-ämnena.	Bjell- och plankstumpar.			Ved, alla slag.	Bandstakar, Bärlingar o. Båtskakskaft.	Pump-träd, oborrade.	Sleepers under 6,6 tum.	Sleepers öfver 6,6 tum.	Spak-ämnena.	Timmer.	Stångjern.	Diverse jernsmide.	Tackjern.
		Kub. famnar.	Värde.	Tolfter.										
876	3,695	97	—	46,222	210	334	18	—	—	—	—	12,121.44	203.43	2,122
944	5,105	166	—	29,637	355	1,266	34	—	—	35	—	15,214.42	51.44	—
617	2,462	119	—	24,732	427	305	38	—	—	12	—	20,383.78	27.40	—
579	2,718	395	3,093	—	181	156	—	25,780	100	—	1,398	18,539	—	1,849
842	4,322	1,233	3,145	—	217	520	30	—	—	5	11,174	22,772	247	—

De allmänna vägarne inom länet äro i allmänhet goda.

Under femårsperioden hafva följande allmänna *vägbyggnader* och *vägomläggningar* varit under arbete, men ej blifvit afsynade:

1:o en ny häradsväg, omkring $3\frac{1}{2}$ mil lång, emellan Wännäs och Bjurholms kyrkor, med ett statsanslag af 40,000 Riksdaler; 2:o en ny väg emellan Djekneboda gästgifvaregård och Rathans hamn, omkring $\frac{3}{4}$ mil lång, hvartill erhållits ett anslag af 6,000 Riksdaler; 3:o en ny häradsväg emellan Åsele och Örträsk kyrkor, genom Fredrika socken, för hvilken väg, omkring $9\frac{1}{2}$ mil lång, beviljats ett anslag af 100,000 Riksdaler, hvaraf dock endast 50,000 Rdr skolat utgå under innevarande statsregleringsperiod; 4:o omläggning utaf allmänna landsvägen emellan Rickleå och Sikeå byar i Bygdeå socken, med ett bidrag från statens sida af 11,190 Riksdaler.

Dessutom hafva undersökningar blifvit verkställda och kostnadsförslag upprättade i och för väganläggningar, dels emellan Åsele och Wilhelmina kyrkor, omkring $6\frac{3}{4}$ mil, dels ock emellan Åsele och Dorothea kyrkor, omkring $5\frac{1}{16}$ mil. Inga vägpenningar uppbäras.

Antalet *färjställen*, der fastställd taxa för färjpenningar finnes, utgör numera endast 4, sedan färjstället invid Umeå stad för öfverfart af Umeå elf numera indragits, såsom obehöfligt i följd af den anlagda bron öfver samma elf.

Denna *brobyggnad* påbörjades hösten år 1860, såsom i förra femårsberättelsen omförmäldes. Bron, 990 fot lång och 20 fot bred, med murade landfasten och 9 mellanpelare af sten, med körbanan 22 fot öfver medelvattenhöjden, är byggd efter ritning och under tillsyn af Majoren och Riddaren Cl. Adelsköld. Den ursprungligen beräknade kostnadssumman 86,000 Riksdaler, deraf Umeå stad tillskjutit 3,500 Riksdaler och Rikets Ständer vid 1859—1860 årens riksdag anslagit 82,500 Riksdaler, hvaraf 27,500 Riksdaler såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och 55,000 Riksdaler såsom lån, emot gemensam ansvarighet af Umeå härad, befanns under fortgången af byggnadsarbetet vara otillräcklig, i följd deraf, att priserna å en del materialier under tiden stigit, och att större kostnad än först beräknad var måste nedläggas å grunden, eller underlaget för stempelarna. Med anledning häraf beviljades vid påföljande Riksdag, i och för brobyggnaden, ett ytterligare amorteringslån å 20,000 Riksdaler; hvarförutom ett lån å 12,000 Riksdaler för samma ändamål erhållits i Handels- och Sjöfartsfonden. Och då häradsboerna dessutom på enskild hand upplånat 3,000 Riksdaler, uppgår hela kostnadssumman för ifrågavarande brobyggnad till 121,000 Riksdaler. För betäckande af ränta och amortering utdebiteras årligen å häradet öfver 6,000 Riksdaler; och först år 1891 blifva alla lånen för brobyggnaden, enligt uppgjord beräkning, till fullo guldna.

Brobyggnaden blef afsynad och upplåten för allmänna trafiken våren 1863. Sedan Eders Kongl. Maj:t, under den 4 Mars 1864, i nåder fastställt taxa för öfverfarten af bron, har uppbördens af broafgiften varit å auktion upplåten åt den högstbjudande. Den nu varande brovaktaren betalar till häradet ett årligt arrende af 1,025 Riksdaler, som användes till brons underhåll.

Inga nya *gästgifverier* äro under ifrågakomna fem år anlagda.

I afseende å *kronobrefbäringen*, *postforslingen* och *skjutsentreprenaderna* åberopas sednast afgifna femårsberättelse. Dock hafva skjutsentreprenörernas anspråk på ersättning af skjutslagen, i de fall der ny skjutsentreprenad ifrågakommit, något minskats, troligen med anledning af penningebristen och behovet af förtjenster.

Vid 1865 års slut funnos inom länet två *postkontor*, nemligen i städerna Umeå och Skellefteå, tre *postexpeditioner*, nemligen i Änåset, Nordmaling och Lycksele, samt 15 *poststationer*, nemligen i Dalkarlså, Rathan, Wännäs, Degerfors, Norsjö, Jörn, Bjurholm, Tärna, Örträsk, Wilhelmina, Dorothea, Sorsele, Fredrika, Stensele och Åsele. Under år 1865 började en *paketpost* att, en gång hvarje vecka, ifrån November månads början till Maj månads utgång, gå emellan Hernösand och Haparanda.

Förutom de vid förra qvinvenniets slut befintliga *telegrafstationer*, inrättades under förlidet år en privat telegrafstation vid Djupvikens lastageplats, hvilken station är genom en bilinie satt i förbindelse med telegrafstationen i Umeå stad. Stationen i Djupviken hålles öppen från den 15 April till den 1 December.

Varuforsling kan icke sägas vara näringsgren för någon del af länets allmoge. Jernvägar finnas icke inom länet.

B) Sjökommunikationer.

Antalet segelfartyg för inrikes sjöfart har, med anledning af tillökning i ångbåtarnes antal, minskats. De *ångfartyg*, som vid femårsperiodens utgång gjort reguliera turer på orter inom länet, äro: Chapman med 180 hästars kraft, Njord med 160 dito, Thule och Berzelius, hvardera med 120 dito, Daniel med 70 dito, samt Haparanda och Volontaire.

En mindre ångbåt gör tvenne gånger hvarje dag turer emellan Umeå stad samt Holmsunds och Djupvikens lastageplatser.

Sedan år 1862 har ett *fyrfartyg*, benämndt »Sydostbrotten», varit under seglationstiden utlagdt på grundet med samma namn. Kostnaden för nämnde fartyg, med inventarier och apparater, har uppgått till 77,000 Riksdaler.

Genom nådigt Bref den 8 Mars 1861 blefvo ägarne till Holmsunds lastageplats berättigade att, under namn af *grundpenningar*, uppbära en afgift af 30 öre per läst af hvarje fartygs dräktighet, som begagnar der uppförda brobänkar m. m.

Enligt nådigt Bref den 16 December 1864 har Nordmalings ångsågsaktiebolag erhållit tillstånd, att vid dess lastageplats Rundviksklubben, såsom *grundpenningar*, af hvarje fartyg, som begagnar sig af der befintliga anstalter till sjöfartens bekvämlighet, uppbära en afgift af 50 öre för hvarje full nyläst af fartygets dräktighet. Och samma förmån är, genom Kongl. Brefvet den 15 December 1865, i nåder förunnad Löfö delägare med afseende å fartyg, som begagna sig af den vid Djupvikens lastageplats anlagda brobänk.

Afgiften för barlastlossning vid de många i hamnarna befintliga och för sådant ändamål uppförda brobänkar är bestämd till 12 öre för hvarje läst af fartygets dräktighet.

I afseende å *kusthamnarne*, sjöfarten derstädes och flodfarten åberopas i öfrigt hvad derom är sagdt i sednaste femårsberättelsen.

C) Sjöfart och handel.

Jemlikt föreskrifvet formulär upprättad uppgift om sjöfart medföljer härjemte under N:o 9. Tab. N:o 9 a).

Följande *sjöskador* hafva inträffat vid länets kuster: År 1861, skonerten »Fredrik» från Finland, 48 Finska läster, fartyget vrak, besättning och största delen af last, rigg och inventarier bergade; Svenska briggen »Hilda», totalt förlorad, 2 man omkomna, den öfriga besättningen räddad; Finska skonerten »Lejmaus», 79 läster, besättning och en del af last och inventarier bergade. År 1862, skonerten »Mathias» från Ryssland, 78 Ryska läster, besättningen räddad, äfvensom större delen af last och inventarier; Norska skeppet »Flora», 280 Svenska läster, fartyget vrak, hela besättningen, äfvensom last, rigg och inventarier till största delen bergade; Ryska briggen »John Bull», 119 läster, vrak, besättning och någon del af riggen bergad; skrofvat af ett förolyckadt Ryskt fregattskepp »Newa», vinddrifvet till Holmön och der sönderslaget och totalt förstördt; Finska Karavellen »Lyckan», 20 läster, vrak, men besättning och en del af last och inventarier bergade. År 1863, Finska skonerten »Ines», 78 läster, vrak, besättning jemte en del af lasten bergad. År 1864, Norska skeppet »Amazon», 202 läster, vrak, besättning, last och inventarier bergade; Svenska skonerten »Schamyl», totalt förolyckad, besättningen bergad; Svenska slupen »Barsviken», 25 läster, besättningen och en del af lasten bergad.

Särskildt för länet inrättad assurances-förening emot sjöskador finnes icke, utan äro de flesta af länets fartyg fortfarande assurerade i Norrlands sjöassurances-förening, hvars direktion har sitt säte i Hernösand.

Varuombytena hafva varit desamma som under föregående åren; och sedan Kongl. Förordningen den 18 Juni 1864 om utvidgad näringsfrihet trädde i verkställighet, har väl en betydlig mängd *handlande* uppstått på landet; men handeln kan dock, i anseende till den rådande penningebristen, icke sägas hafva varit liffigare än tillföre. Bland dem, som anmält sig vilja, på grund af nyssnämnde Förordning, idka handel på landet, har till och med förekommit en och annan, som icke ens kunnat skriva sitt namn och således ännu mindre föra bok och räkning.

Tab. N:o 9 b). Uppgift å *handlande* är intagen i tabellen N:o 9 b).

Frimarknader, som tillföre hällits trenne gånger årligen i städerna och flertalet af kustsocknarne, samt 2:ne gånger hvarje år i Lappmarkerna, hafva väl de jure blifvit inskränkta till en årligen på hvarje plats i Mars månad, men fortfara likväl i verkligheten derigenom, att en mängd *handlande* och *handtverkare*, hvilka, ehuru bosatte i städerna, anmält sig vilja försälja sina varor å landet, i tidningarna annonsera, att de på de vanliga marknadsplatserna och å utsatta dagar infinna sig i och för handels idkande och räkningars uppgörande. Marknadshandeln har likväl i allmänhet aftagit.

Numera hålles årligen i September månad en så kallad *kreatursmarknad* i de flesta af länets kustsocknar.

Handeln i städerna har i följd af den inskränkta tillgången på penningar och Förordningen om utvidgad näringsfrihet betydligt försämrats.

Salutorg finnes i Umeå stad, men ännu inga bestämda torgdagar; varande likväl tillförseln från angränsande landsbygd af matvaror, ved m. m. i allmänhet ganska riklig.

Gårdfarihandeln kan anses hafva upphört.

I Umeå stad hafva under femårsperioden funnits, förutom ett schweitzeri, ett minuthandelsställe och tvenne utskänkningsställen för *spirituösa drycker*. Efter den 1 Oktober 1862 har all minuthandel med och utskänkning af bränvin och andra spritdrycker varit upplåten åt ett bolag, som till staden lemnat all vinst af rörelsen, hvilken vinst således ingått till stadskassan. Hushållnings-sällskapet har, sedan sistnämnde tid, af bolaget årligen uppburit 1,710 Riksdaler, hvarjemte Hushållnings-sällskapet och Landstinget, hvardera, bekommit $\frac{1}{3}$ del af afgifterna, beräknade att utgå efter minimi-beloppet af afgifterna för ofvannämnda minuthandels- och utskänkningsställen.

I Skellefteå stad finnes endast ett minuthandels- och ett utskänkningsställe för bränvin och andra spritdrycker, hvarför afgiften för år 1865 utgått med 3,106 Riksdaler 25 öre.

Å landet förekomma blott ett minuterings- och ett utskänkningsställe, hvilka för nyssberörda år skattat tillsammans för 605 Riksdaler Riksmynt.

Från äldre tider tillbaka har all införsel i Lappmarken af bränvin och andra spritdrycker varit förbjuden. Men härifrån gör numera Lycksele socken undantag, emedan, genom Kongl. Brevet den 21 December 1860, införsel till samma socken af bränvin och andra spritdrycker blef tillåten; och att varan derifrån sprides till angränsande socknar, är temligen klart och kan svårigen förekommas.

En tydlig följd af den förr omförmälda penningebristen har varit, att *lagsökningarna* inom länet under de sista fem åren varit i oupphörligt stigande, på sätt sig visar af följande tablå:

År	Antal lagsökte personer.	Antal afgjorda mål.	Till betalning ådömdt belopp.
År 1861.....	1,593.....	716.....	62,510 R:dr.
» 1862.....	1,517.....	740.....	75,618 »
» 1863.....	1,755.....	1,257.....	132,395 »
» 1864.....	3,334.....	2,068.....	213,942 »
» 1865.....	4,719.....	2,730.....	306,827 »
Summa	12,918.....	7,511.....	791,292 R:dr.
således i medeltal årligen.....	2,583.....	1,502.....	158,258 R:dr.

5. Kameralförhållanden.

Under Tab. N:ris 10 a) och 10 b) bifogas härhos föreskrifna uppgifter om hemman och jord- Tab. N:ris 10 a) o. 10 b). lägenheter å landet samt om jordområde och egendommar i städerna.

Under loppet af sistförflutna fem åren hafva inga hemman blifvit ur ödesmål upptagna, hvaremot 110 krononybyggen blifvit till anläggning beviljade, 536 hemmansdelar omförde från krono till skatte, samt tillstånd meddelats till 26 hemmanskyfningar och 31 hemmanssammanläggningar.

Uppgift om laga skiften m. m. under åren 1861—1865 följer härjemte i tabellen N:o 11.

Tab. N:o 11.

De med skiftesförrättningarna förenade dryga kostnaderna, jemte ringa tillgång på permingar och sednare årens felslagna skördar, hafva förorsakat, att ett mindre antal laga skiften blifvit sökta, än som under andra förhållanden skulle varit händelsen, emedan allmogen mer och mer lärt sig inse nyttan och fördelen för jordbruket att hafva sina ägor afskiljda från grannarnes och derigenom kunna, oberoende af dessa, på bättre sätt använda och sköta sin egendom, hvarföre ock antalet af dylika förrättningar troligen kommer att ökas i den mån afvittringen fortgår och hinner i flera socknar afslutas.

I Nordmalings, Bjurholms, Degerfors, Skellefteå och Löfångers socknar är afvittringen fulländad, dock återstod ännu vid 1865 års slut utstakning af åtskilliga hemman och lägenheter i de två sistnämnda socknarne, i anledning af anförda underdåniga besvär öfver afvittringsutslagen derstädes. I Umeå, Burträsk och Norsjö socknar äro mätningar och skattläggningsberedning fullbordade, samt skattläggningsförslag under komplettering; men i Umeå och Burträsk socknar hafva uppstått tvister, hvilka äro beroende på Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning. Jörns kapellförsamling och Wännäs socken hafva utgjort föremål för ägoaffattning, hvilken under år 1865 icke hunnit fulländas; och i Säfvars socken har under sistberörda år mätning blifvit verkställd endast till så stort omfång, som erfordrats i och för ägouthyten med Umeå socken, och utvisar i öfrigt nedanstående tabell Litt F den närmare beskaffenheten af de arbeten, som under hvardera af åren Tab. Litt. F. 1861—1865 blifvit af Afvittrings-Landtmätarne verkställda.

De af staten bestridda kostnader i och för afvittringen hafva utgjort: år 1861, 24,288 R:dr 77 öre; år 1862, 29,331 R:dr 72 öre; år 1863, 38,399 R:dr 53 öre; år 1864, 39,904 R:dr 50 öre; och år 1865, 39,936 R:dr 6 öre, eller tillhopa för alla fem åren 171,860 Riksdaler 58 öre.

I tabellen Litt. G redogöres för de år 1865 för fastigheter inom länets 1:sta och 2:dra fögderier Tab. Litt. G. influtna statsbidrag m. fl. medel. Ehuru de jorden åliggande onera och besvär, i synnerhet de kommunala utskylderna, fortfarande anses betungande, har dock, genom kommunalförfattningarna, en ej så ringa del af

Tab. Litt. F. Uppgift å arbeten, som af Afvittrings-Landtmätarne blifvit verkställda åren 1861—1865.

År	Ägor i kvadratref.												Utslakte rä- eller skiftes-linier. Fot.	Mantal, afvittrade och skattlagde.			Antal afvittrade				
	Affattade och beskrifna.				Använda åt gamla hemman, torp och lägenheter.				Afsatta som öfverloppsmarker.					Nybysgen hemman.	Gamla hemman.	Tilläkningsjord.	Kronotorp.	Öfverloppsmarker.	Lägenheter utan mantal.		
	Inrösningsjord.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.	Inrösningsjord.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.	Inrösningsjord.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.									
1861...	8,701	118,753	84,626	212,080	39,687	243,720	273,389	556,796	771	149,034	52,495	202,300	2,663,226	11 1/2	1 1/2	10 1/2	56	58	31	22	—
1862...	22,995	135,826	112,013	270,834	16,140	96,253	313,087	425,480	269	52,569	64,886	117,724	1,265,880	4 1/2	2 1/2	2 1/2	27	12	17	16	—
1863...	14,335	169,504	98,895	282,734	32,286	192,619	388,053	612,958	140	16,458	5,823	22,421	2,203,743	6 1/2	3 1/2	7 1/2	36	46	6	3	7
1864...	20,034	207,253	102,694	329,981	34,406	230,141	273,494	538,041	616	22,592	18,272	41,480	5,282,652	5 1/2	1 1/2	7 1/2	10	63	5	4	—
1865...	45,984	355,062	288,780	689,826	34,142	210,389	310,503	555,034	1,149	74,015	80,200	155,364	5,511,728	6 1/2	2 1/2	10 1/2	35	48	11	25	8
Summa	112,049	986,398	687,008	1,785,455	156,661	973,122	1,558,526	2,688,309	2,945	314,668	221,676	539,289	11,967,229	33 3/8	7 3/8	37 1/8	164	227	70	70	15

berörda utskylder blifvit öfverflyttade på tjänstemän, verksägare, handlande och öfriga näringsidkare inom kommunerna.

Tab. N:o 12. Resterna å kronoutskylderna hafva, de missgynnande åren oaktadt, i allmänhet varit små, på sätt den upprättade tabellen öfver kronouppbörden N:o 12 närmare utvisar.

6. Politi.

Det i Umeå stad varande *Högre Elementarläroverket*, vid hvilket äro anställda en Rektor, fyra Lektorer och åtta Adjunkter, jemte Lärare i sång och musik, gymnastik och ritning, hade under höstterminen förlidet år 193 lärjungar.

I Skellefteå stad finnes ett *treklassigt lägre läroverk*, med Rektor och en Adjunkt.

Sedan Rikets Ständer, vid 1862 och 1863 årens Riksdag, i och för uppförande af ett *gymnastikhus* i staden Umeå, beviljat densamma ett amorteringslån å 25,000 Riksdaler, har samma hus blifvit uppfördt och, ehuru ej fullt färdigt, under förlidet år invigd och upplåtet till begagnande af skolungdomen; varande tvenne af läroverkets klasser, i brist af utrymme i sjelfva läroverksbyggnaden, jemväl uti gymnastikhuset inrymde.

Tab. Litt. H. I fråga om *folkskoleväsendet* återopas vidstående tablå Litt. H. Anledningen till olikheten emellan länets hela folkmängd i denna tablå och här ofvan omförmälda folkmängds-tabell härleder sig deraf, att Lappbefolkningen ej ingår i folkmängden uti berörda tablå. I densamma äro ej heller Lappska befolkningens barn upptagna, för hvilkas undervisande finnas särskilda skolor, der barnen dels under 2 års tid erhålla vård, underhåll och undervisning, och dels endast under läseterminerna undfå kost och undervisning. Dessa skolor underhållas till en del genom särskilda donationer, till en del genom Svenska Missionssällskapet och till en del genom bidrag från Femöreföreningen, samt äro förlagda i Tannsele by i Lycksele socken, i Bastuträsks och Skarfsjö byar i Stensele socken, i Bäkssele och Dalasjö byar i Wilhelmina socken och i Gafsele by i Åsele socken; hvarförutom en hittills i Lycksele socken genom Skytteanska donationen underhållen skola nu är under flyttning till Tärnafors i Tärna kapellförsamling.

Tab. Litt. G.

Statsbidrag, utgående från Länets första och andra fögderier år 1865.

	Allmän bevilning.				Ständiga räntor.				Arrende- medel.	Folk- skole- afgift.	Summa Statsbidrag.
	Första Art.	Andra Art.	Tredje Art.	Summa.	Jordeboks- o. hemman- tals-ränta	Krono- tionde.	Mantals- penning- gar.	Summa.			
Kronohemman.....	485	280 02	—	765 02	3,837 38	1,849 42	485	6,171 80	—	485	7,421 82
Militie- och Ecklesiastik-boställen.....	72 80	114 24	—	187 04	1,423 93	—	72 80	1,496 73	—	72 80	1,756 57
Krononybyggen och torp med frihetsår.....	634 80	234 85	—	869 65	—	—	634 80	634 80	—	634 80	2,139 25
Kronolägenheter, skattlagda efter Savolaxska metoden	—	—	—	—	218 08	—	—	218 08	—	—	218 08
D:o, hvarför ränta i smör eller penningar erlägges	—	—	—	—	688 49	—	—	688 49	—	—	688 49
Kronofisken.....	—	2	—	2	—	—	—	—	1,452 36	—	1,454 36
Kronoskattehemman.....	6,021 20	6,367 91	27 85	12,416 96	47,905 12	22,956 78	6,021 20	76,883 10	—	6,021 20	95,321 26
Skatteboställen.....	4 20	5 25	—	9 45	36 47	—	4 20	40 67	—	4 20	54 32
Gårdar, backstugor och andra lägenheter.....	150 20	75 25	—	225 45	—	—	150 20	150 20	—	150 20	525 85
Skattefisken.....	—	5 97	—	5 97	1,426 27	—	—	1,426 27	—	—	1,432 24
Mjöl- och Sägqvarnar.....	—	2,169 30	—	2,169 30	—	—	—	—	—	—	2,169 30
Ägare och arbetare dervid.....	344 40	2,886 53	—	3,230 93	—	—	344 40	344 40	—	344 40	3,919 73
Bergverk, bruk och fabriker.....	—	345 75	—	345 75	—	—	—	—	—	—	345 75
Ägare och arbetare dervid.....	233 40	1,238 70	—	1,472 10	—	—	233 40	233 40	—	233 40	1,938 90
Frälsehemman.....	7 80	22 80	5 32	35 92	2 75	66 03	7 80	76 58	—	7 80	120 30
Diverse personer, ej hörande till viss näring.....	1,900 60	3,725 17	9 45	5,635 22	—	—	1,900 60	1,900 60	—	1,900 60	9,436 42
Summa	9,854 40	17,473 74	42 62	27,370 76	55,538 49	24,872 23	9,854 40	90,265 19	1,452 36	9,854 40	128,942 64

Länets Landsting har, enligt dess beslut den 23 September 1864, af Hushållningssällskapet inköpt och öfvertagit den egendom i Yttertafle by, hvarå länets *landbruksskola* är anlagd, och vid denna skola hafva, under hvarterdera af sednaste fem åren, 12 lärningar åtnjutit kostnadsfri undervisning, jemte husrum och underhåll.

Andra tillämpningsskolor finnas icke inom länet, icke heller sådana uppfostringsanstalter, som icke tillhöra folkskolornas klass.

Under åren 1860 och 1861 uppfördes i Umeå stad ett nytt *länsfängelse* af sten, med 24 celler, 2:ne sjukrum, sessionssal, förmak, arkiv, boställsrum för Fängelsedirektör och vaktbetjening, jemte ett reservhäkte och en ekonomibyggnad. I detta häkte inflyttades fångarne i Oktober månad sistnämnde år från det gamla länsfängelset, som numera tillhör länet, enligt Rikets Ständers medgifvande vid sednaste Riksdag.

Uppgift å antalet i länsfängelset intagne fångar under femårsperioden bifogas härjemte i Tab. Tab. Litt. I Litt. I å följande sida. Orsaken dertill, att antalet af dem, som med vatten och bröd aftjenat böter, under

Tab. Litt. II.

Tablå öfver Folkskoleväsendet vid utgången af år 1865.

Församlingens namn.	Summa folkmängd.	Barn inom skol-åldern.			Barn, som bevi-stat socknens skolor.			Procent af barn inom skolåldern, som bevi-stat skolan.	Antal skolor inom socknen.	Den ambulatoriska skolans återkomst till samma ställe.	Skolkassans be-hållning.	Stats-bidrag.	Anmärkningar.		
		Gossar.	Flickor.	Summa.	Gossar.	Flickor.	Summa.							R.mt.	R.mt.
Nordmaling.....	5,762	358	352	710	ej	uppgifvet	484	68,1	2	4	6	En gång om året.....	3,565 07	241	—
Bjurholm.....	2,679	265	240	505	38	42	80	15,8	1	—	1	—	—	Skolkassan har en skuld af 63: 21.
Wännäs.....	2,991	223	244	467	30	25	55	11,7	—	1	1	En gång om året.....	236 54	—	—
Degerfors.....	3,860	300	275	575	ej	uppgifvet	114	19,8	—	2	2	Hvart fjerde år.....	209 50	—	—
Umeå landsförsög.	10,669	1,075	1,068	2,143	420	432	852	30,4	2	7	9	Ej uppgifvet.....	600 90	244	{ Pastor uppgifver, att fåtalet af ambulatoriska lärare och det långa afståndet mellan byarne gör, att den ambulatoriska skolan ej återkommer så ofta den borde.
Umeå stads- do	2,148	191	179	370	ej	uppgifvet	204	55,1	2	—	2	626 86	—	{ Uti Umeå stad funnos 5 enskilda småskolor, der 42 barn undervisades, äfvensom 50 barn åtnjoto undervisning uti Elem.-läroverket.
Säfvar med Holmön	3,107	243	247	490	100	75	175	35,7	1	1	2	{ Skolan i Säfvar är ambulatorisk och återkommer till Säfvar by hvarje år, men till de öfriga stationerna hvart 3:dje år.	56 68	—	—
Bygdå.....	5,058	ej	uppgifvet	703	147	91	238	33,8	1	1	2	En gång om året.....	1,786 53	—	{ Utom förenämnda finnas äfven småskolor till ej uppgifvet antal.
Nysätra.....	3,079	320	308	628	190	167	357	56,8	—	2	2	En gång om året.....	6,181 30	95	—
Löfånger.....	3,911	291	328	619	287	328	615	99,3	1	5	6	En gång om året.....	1,348	310	—
Burträsk.....	6,310	697	662	1,359	415	421	836	61,5	1	5	6	{ En del hvartannat år, men andra deremot hvart 3:dje eller 4:de år.	3,864 65	305	—
Skellefteå.....	17,265	1,633	1,670	3,303	752	293	1,045	31,6	2	8	10	En gång om året.....	8,435 97	—	—
Norsjö.....	2,365	217	233	450	110	79	189	42	—	2	2	Hvar 15:de månad.....	222 08	116	—
Jörn.....	1,715	133	122	255	ej	uppgifvet	107	41,9	1	1	2	Hvartannat år.....	1,324 72	200	—
Lycksele.....	4,141	487	456	943	13	16	29	3	3	—	3	101	—	{ Fem småskolor äro under uppsättning.
Öhrträsk.....	708	45	47	92	25	13	38	41,3	1	—	1	30	64	—
Sorsele.....	1,577	176	184	360	29	36	65	18	—	1	1	En gång om året.....	ej uppg.	140	—
Stensele.....	1,425	159	135	294	53	48	101	34,3	2	1	3	Hvartannat år.....	169 62	160	—
Tärna.....	601	ej	uppgifvet.	15	13	28	—	—	1	—	1	ingen	175	—
Åsele.....	2,397	269	248	517	108	93	201	38,8	—	2	2	En gång om året.....	ingen	81	—
Fredrika.....	719	84	76	160	48	36	84	52,5	—	1	1	En gång om året.....	350	140	—
Wilhelmina.....	3,470	192	200	392	50	39	89	22,7	—	1	1	En gång om året.....	ingen	—	—
Dorothea.....	1,651	ej	uppgifvet	300	ej	uppgifvet	175	58,3	—	1	1	En gång om året.....	360 85	120	—
Summa	87,608	7,358	7,274	15,635	2,830	2,247	6,161	38,1	21	46	67	29,470 86	2,391	—

år 1865 varit ojemförligt större än under föregående år, läser få sökas deri, att tillämpningen af nya strafflagen började med nyssnämnde år. Dödsstraff har ej blifvit verkställt under femårsperioden; och ej särdeles många brott af grof beskaffenhet begångna.

Tabb. Litt. K o. L. Westerbottens läns *Filialbank* har under de sednare fem åren fortfarande utöfvat sin verksamhet, på sätt af tabellen Litt. K inhemtas, men dess oktroj har under innevarande år upphört, sedan Eders Kongl. Maj:st under förlidet år beviljat oktroj för Westerbottens Enskilda Bank. För Skellefteå Filialbanks verksamhet redogöres i nedanstående tabell Litt. L.

Tab. N:o 13. I fråga om de tvenne inom länet varande *Sparbankerna* återopas i underdånighet tabellen N:o 13.

Andra eller flera *sockne-* eller *distrikts-magasiner* än de, som omförmälas i sednaste femårsberättelsen, finnas icke inom länet.

Tabb. Litt. M o. N. För ställningen med så väl länets allmänna *Brandstodsbolag*, som ock med Skellefteå sockens *Brandstodsbolag*, redogöres i uppgifterna Litt. M och N å följande sida.

Från Norrlands *Hypotheks-förening*, hvars verksamhet vidtog den 30 Januari 1862, hafva hypothekslån blifvit till delägare inom länet utlemnade till nedanstående antal och belopp:

Tab. Litt. I. Uppgift å antalet fångar, som, under loppet af nedannämnda år, varit i länsfängelset intagne.

	För hvarje-handa brott dömda eller under tilltal ställda.		De som i brist af böter undergått fängelse vid vatten och bröd.		Bysatte personer.		Summa.		Summa Summanum.
	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	m.	qv.	
År 1861	24	1	41	5	2	—	67	6	73
» 1862	17	3	29	4	—	—	46	7	53
» 1863	32	8	32	2	3	—	67	10	77
» 1864	31	8	39	—	3	—	73	8	81
» 1865	46	6	67	4	1	—	114	10	124
Summa	150	26	208	15	9	—	357	41	408

Tab. Litt. K.

Uppgift angående *Filialbankens* i länet verksamhet.

	Antal lottägare.	Utassignerad till kreditivet i Riksbanken.	Insatt å kreditivet i Riksbanken.	Insatt å depositions-räkning.	Insatt å upp- och afskrifnings-räkning.	Beloppet af reserv-fonden.	Beviljade kassa-krediter.	Lyftade kassa-krediter.	Vexlar köpta för	Lån, beviljade emot hypothek.	Lån, emot borgen.
År 1861	58	236,900	236,200,00	91,260	128,491,88	4,164,41	170,200	326,250	201,455,13	1,176,950	291,800
» 1862	58	277,700	294,400,00	87,045	220,388,21	6,027,33	165,700	274,050	454,246,45	1,022,950	276,750
» 1863	58	374,600	373,069,95	82,920	182,037,41	8,170,82	159,200	214,020	630,359,18	842,500	288,450
» 1864	58	409,000	406,261,95	184,050	168,485,55	10,048,68	145,900	195,850	756,074,26	946,450	312,400
» 1865	58	292,800	307,520,08	192,930	202,499,66	11,620,74	154,400	271,690	783,615,14	995,350	275,200

Tab. Litt. L.

Uppgift angående *Filialbankens* i *Skellefteå* verksamhet.

	Antal lottägare.	Utassignerad till kreditivet i Riksbanken.	Insatt å kreditivet i Riksbanken.	Insatt å depositions-räkning.	Insatt å upp- och afskrifnings-räkning.	Beloppet af reserv-fonden.	Beviljade kassa-krediter.	Lyftade kassa-krediter.	Insatt å kassa-krediter.	Vexlar köpta för	Lån, beviljade emot hypothek.	Lån, emot borgen.
År 1863	50	125,700	24,900	10,905	67,950,00	68,45	—	—	—	81,948,55	126,888	111,825
» 1864	50	287,800	189,750	21,100	62,720,00	1,975,08	44,500	160,590	150,050	286,131,90	429,608	153,740
» 1865	50	380,000	384,150	22,570	167,068,25	3,613,12	48,000	239,275	246,515	409,769,48	518,760	150,580

År 1862	—	287 lån	å en sammanräknad summa af 499,800 R:dr.
» 1863	—	32 »	» 50,100 »
» 1864	—	10 »	» 17,700 »
» 1865	—	2 »	» 9,600 »
Tillsammans 331 »			» 577,200 R:dr.

Högsta lånebeloppet på en hand har varit 9,000 R:dr, det lägsta 500 R:dr.

Skellefteå sockens, i förra femårsberättelsen omnämnda, *nödhjelpskassa*, som vid 1860 års slut ägde en tillgång af omkring 29,000 Riksdaler i räntebärande, in-tecknade förbindelser, hade vid 1865 års slut ökats till 33,131 Riksdaler.

Sedan, till understöd åt de efter 1862 års missväxt nödlidande inom länet, dels Eders Kongl. Maj:t täckts af allmänna medel i nåder anvisa en summa utan återbetalningsskyldighet af 8,750 Riksdaler, dels ock den enskilda välgörenheten inom åtskilliga delar af Riket — dock utan dertill gifven anledning från Länsstyrelsens sida — för berörda ändamål gjort insamlingar till belopp af 26,410 Riksdaler 11 öre, som uti särskilda poster kommo Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillhanda, och hvaraf, sedan till liiquid af frakt för spanmål blifvit innehållne 6 Riksdaler, åt nödställde inom länets samtliga socknar utlemnats tillhopa 15,612 Riksdaler 60 öre, så återstod — efter det genom de sålunda verkställda utdelningarna icke blott befarad hungersnöd förekommit, utan ock tillgång till uppköp af utsädeskorn blifvit beredd åt de fattigare bland länets jordbruksidkande befolkning — utaf nämnda enskilda gåfvomedel ett belopp af 10,791 Riksdaler 51 öre; hvadan, då dertill lades en utaf insamlingarna till de nödlidande efter 1856 års missväxt befintlig behållning af 3,790 Riksdaler, en sammanräknad summa af 14,581 Riksdaler 51 öre år 1863 fanns disponibel till de nödlidandes undsättning. Då det emellertid icke ansågs vara skäl att, när nöden för tillfället blifvit afhjelpat, genast gå i författning om utdelning af omförmälda i behåll varande gåfvomedel, och de personer, som lemnat de betydligaste tillskotten, förklarade sig ej hafva något att erinra deremot, att behållningen blefve använd på det sätt, som för beredande af de nödlidandes bästa ansågs mest lämpligt, så gjordes af Eders Kongl. Maj:ts dåvarande Befallningshafvande framställning till 1863 års Landsting, att af omförmälda behållna 14,581 R:dr 51 öre måtte bildas en »*Westerbottens läns nödhjelpskassa*»; att densamma skulle ställas under tillsyn och förvaltning af en direktion, bestående af Landshöfdingen, såsom ständig ordförande, samt två af Landstinget utsedde ledamöter; att den å medlen inflytande årliga räntan skulle användas till understöd utan återbetalningsskyldighet åt dem, som blifvit hemsökta af missväxt eller annan oförvållad olycka, samt att, om under något år missväxt eller annan olycka af större eller allmännare beskaffenhet inträffar, äfven fondens kapital skulle kunna användas såsom-lån emot fullgod säkerhet. Genom Landstingets bifall till nämnda framställning kom sålunda en länets nödhjelpskassa till stånd, hvars tillgång vid 1865 års slut utgjorde 15,591

Litt. M. *Westerbottens läns Brandstods-Bolags ställning.*

Litt. N. *Skellefteå sockens Brandstods-Bolags ställning.*

År	Antal delägare.	Försäkrings- och ansvarighets-belopp.		Antal brand-skador.	Uttaxerade afgifter.		Uttaxerade afgifter.	
		Åbyggnader.	Lösören.		å 100 Rdr.	För åbyggnader.	å 100 Rdr.	För lösören.
1861	2,287	3,089,010	2,365,900	4	8 öre	2,471 21	7 öre	1,656 14
1862	2,481	3,391,340	2,549,920	3	4 öre	1,356 60	5 öre	1,275
1863	2,605	3,589,880	2,681,200	1	4 öre	1,435 97	4 öre	1,072 48
1864	2,774	3,853,690	2,829,450	3	6 öre	2,312 21	6 öre	1,697 67
1865	3,288	4,697,860	3,453,030	8	9 öre	4,228 30	13 öre	4,485 21

År	Antal delägare.	Försäkrings- och ansvarighets-belopp.		Antal brand-skador.	Uttaxerade afgifter.		Uttaxerade afgifter.	
		Åbyggnader.	Lösören.		å 100 Rdr.	För åbyggnader.	å 100 Rdr.	För lösören.
1861	726	853,790	200,093	—	—	—	—	—
1862	818	890,972	290,690	—	—	—	—	—
1863	882	985,793	453,670	—	—	—	—	—
1864	926	1,295 120	598,027	2	2 öre	259	1½ öre	95
1865	1,038	1,507 925	707,538	1	2½ »	433	14 1½ »	92 67

Riksdaler 23 öre, ehuru under åren 1864 och 1865 tillsammans 1,100 Riksdaler utbetalts af räntemedlen till undsättning åt nödlidande i Lappmarkerna.

I Bygdeå socken har under qvinqvennet bildats en nödhjelpskassa, hvars behållning vid sistberörda års slut besteg sig till 1,156 Riksdaler 70 öre.

Rotebesparings- och Invalidbeväringsskassorna i länet ägde vid 1865 års utgång en sammanräknad summa af 63,095 Riksdaler.

Den förr omförmälda, i Umeå stad befintliga, *Sjömanshuskassan*, afsedd för beredande af understöd åt behöfvande äldre sjömän, deras enkor och barn, hvilken kassa vid 1860 års slut ägde en tillgång af 13,201 Riksdaler 20 öre, hade vid 1865 års utgång ökat sig till 20,958 Riksdaler 92 öre.

Det i närheten af Umeå stad befintliga *Länslasarettet*, deri kurhuset jemväl är inrymdt, har under femårsperioden blifvit påbyggt med en våning, hvarigenom sjukrummens antal ökats till 15.

Förhållandet med antalet af de hvarje år intagne patienterne, deras underhållskostnad m. m. upplyses af nedanstående tablå:

År	Antal patienter		Patienternas underhållskostnad				Beloppet af kurhusafgift af hvarjemantals-skrifven person.	Kurhus-afgiften för hela länet.
	å lasarettet.	å kurhuset.	å lasarettet.	å kurhuset.	å lasarettet.	å kurhuset.		
1861.....	30	3	811	70	120	31	15 öre	4,285 35
1862.....	31	2	1,190	75	48	90	15 öre	4,391 55
1863.....	41	10	1,131	26	287	84	12 öre	3,565 59
1864.....	33	19	983	3	713	8	10 öre	3,148 45
1865.....	30	8	852	16	161	71	10 öre	3,498 95
Summa	165	42	4,968	90	1,331	84		18,889 89

Patienternas medeltal per år har således varit: å lasarettet 33 och å kurhuset 8, därför underhållskostnaden i medeltal utgjort årligen: å lasarettet 933 Riksdaler och å kurhuset 266 Riksdaler.

De stora svårigheter, hvilka för helsovårdens ändamålsenliga ordnande blifvit, i anseende till länets stora vidd och folkmängdens tillökning, allt mer och mer kännbara derigenom, att blott ett lasarett funnits i länet, föranledde Landstinget att år 1864 besluta länets fördelning i tvenne lasarett-distrikt, det södra, med bibehållandet af lasarettet i Umeå, för första fögderiet och länets lappmarker, och det norra, med lasarett i Skellefteå, för andra fögderiet. Det nya lasarettet i Skellefteå, hvartill Skellefteå stad kostnadsfritt upplåtit rymlig, sund och lämplig tomt invid Skellefteå elf, är nu under byggnad, med beräknadt utrymme för läkare, sköterskor och 24 sjuksängar, jemte 4 celler för tillfällig vård af sinnessjuka. Och är lasarettet afsedt att till begagnande öppnas den 1 Juni 1869.

Fyra Apothek finnas inom länet, nemligen i Umeå och Skellefteå städer, i Ånäsets by i Nysätra socken och i Lycksele kyrkoby.

Att läkarekrafterna inom länet, hvilka bestå uti fyra Provinsialläkare, deraf en i Lappmarken, förutom en Regementsläkare och en Stadsläkare, numera äro för inskränkta för det biträde, som tarivas till en omsorgsfull sjukvård, är en gifven följd deraf, att hvartdera af nedra landets läkaredistrikt innehåller emellan 50 och 60 kvadratmil och lappmarksdistriktet omkring 340 kvadratmil. Man har dock hopp att, till afhjelpande eller förminskande af denna brist, länet skall varda hugnadt med anslag till flere läkare, enär Rikets sednast församlade Ständer beviljat anslag till aflönning åt sex nya Provinsialläkare, och framställningar blifvit från länet gjorda, att komma i åtnjutande af en del utaf samma anslag.

Oaktadt den antydda bristen på tillräcklig läkarevård, får man dock ej klaga, att quacksalveriet har någon särdeles utsträckning; tvärtom synes det på sednare åren hafva, troligen i följd af stigande upplysning hos befolkningen, minskats.

Sedan Landstinget, under den 22 September 1863, beslutat, att, intill dess statsanslag kunde erhållas för en Veterinärläkare i länets lappmarker, med station i Lycksele, en sådan läkares affönande borde på länets gemensamma bekostnad bestridas med 500 Riksdaler årligen, eller det belopp, som är de af Staten aflönade Länsdjurläkarne för närvarande anslaget såsom lön; så har, sedan början af år 1864, en särskild *Veterinärläkare* varit anställd för länets lappmarker. Och efter det Rikets Ständer, vid 1862 och 1863 årens Riksdag, anvisat lön för ytterligare en Djurläkare inom Westerbottens län, samt Eders Kongl. Maj:t i nåder anvisat Nysätra, Löfångers, Burträsk, Skellefteå och Norsjö socknar samt Jörns kapellförsamling såsom tjänstgöringsdistrikt och Skellefteå stad, eller granskapet deraf, såsom station för den nye Djurläkaren, hafva, från början af förlidet år, trenne Djurläkare varit anställda i länet, en för hvarterdera fögderiet.

Af Barnmorskor finnas i hvarje socken minst en, och i åtskilliga socknar flera sådana. Likaså äro alla kommuner anställda Vaccinatörer och Vaccinationsföreståndare.

I anledning af derom gjord underdånig framställning och i anseende till svårigheten att i länets lappmarker, der hvarken mantalsskrifning eller bevillingstaxering äger rum, tillämpa nådiga Förordningen den 21 Mars 1862 om Kommunalstyrelse på landet, har Eders Kongl. Maj:t, genom nådigt Bref den 5 December nyssberörde år, tillåtit, att med nämnda nådiga Förordnings tillämpning i Lappmarks-fögderiet finge tills vidare anstå och emellertid Kongl. Förordningarne den 29 Augusti 1843 om socknestämmor och om socknenämnder å landet derstädes fortfarande lända till efterrättelse. Emellertid och då öfvertygelsen om nyttan och gagnet af kommunalförfattningarnes tillämpande äfven i Lappmarkerna mer och mer blifvit stadgad, samt Landstingsmännen från Lappmarken vid tvenne särskilda tillfällen yttrat sin önskan och anhållan, att kommunalförfattningarne jemväl i Lappmarken måtte träda i gällande kraft, har jag hos Eders Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning, att omförmälda författningar måtte äfven i Lappmarken, i hvad möjligt är, varda tillämpade.

Endast i en kommun å landet, nemligen Säfvars socken, utöfvas kommunens rösträtt genom kommunalfullmäktige, i de öfriga å kommunalstämma. I Umeå stad hafva dess röstberättigade innevånare öfverlåtit sin beslutanderätt åt stadsfullmäktige.

Vid flera kommunalstämmor med Skellefteå socknemän och Skellefteå stads innevånare har väl fråga förevarit om stadens skiljande från landsförsamlingen och bildande af egen kommun; men, då menigheterna icke kunnat träffa öfverenskommelse angående vilkoren och grunderna för bildandet af två särskilda kommuner, har Eders Kongl. Maj:t i nådigt Bref den 15 Juli 1864 förklaradt, att de i Förordningen om kommunalstyrelse på landet gällande bestämmelser tills vidare borde lända Skellefteå samfällda kommun till efterrättelse i afseende å behandlingen af dess gemensamma angelägenheter.

En fullt riktig tillämpning af kommunalförfattningarne mötte väl, under första tiden efter det de trädde i gällande kraft, någon svårighet, särdeles i de mindre kommunerna å landet, hvarest befolkningen, med undantag af prester och länsmän, till största delen består af allmoge, som i allmänhet har föga håg för lönlösa kommunal-uppdrag; men förhållandet härutinnan har dock till någon del bättrat sig, och förhoppning är för handen, att nämnda författningar skola hafva ett välgörande inflytande på utvecklingen af kommunalangelägenheterna och på intresset för desamma.

Enligt föreskrifvet formulär upprättad uppgift angående *fattigvården* i länet varder härjemte bifogad under N:o 14. Tab. N:o 14.

Åberopande för öfrigt i underdånighet hvad i sednaste femårsberättelsen blifvit anfördt i fråga om de inom länet befintliga 4 fattighusen, länets indelning i fattigvårdssamhällen, sättet för de fattigas under-

hållande m. m., får jag meddela, att, ehuru de fattigas antal under sednaste missväxtåren varit större än vanligt, någon väsentlig tillökning i de synliga fattigvårdsbidragen ej ägt rum, dertill orsaken torde kunna sökas dels deri, att svårighet mött att helt och hållet förekomma bettlande, och dels deri, att de i nåder anslagna undsättningsmedlen, fastän egentligen afsedda till understöd åt dem, som lidit i följd af missväxt, likväl i sin mån bidragit till minskning af de fattigvårdsbidrag, som eljest varit erforderliga.

Landskansliet i Umeå den 1 December 1866.

E. V. ALMQUIST.

C. J. Cygnæus.

B. Ljungberg.

Tab. No 1.

FOLKMÄNGD.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
	Den 31 December enligt Presterskapets summariska uppgifter.			Enligt de mantalslängder, som upprättats vid slutet af motstående år.							
				Hela folkmängden af			Deraf frie från mantalspen- ningar.			Utskrif- nings- manskap.	Enligt årets mönster- rullor approbe- rade be- våringss- pligtige.
	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.		
Å landsbygden.											
År 1861	39,931	41,089	81,020	30,906	32,075	62,981	17,167	17,943	35,110	2,381	431
» 1862	40,700	41,747	82,447	31,659	32,893	64,552	17,769	18,553	36,322	2,350	447
» 1863	41,434	42,425	83,859	32,380	33,581	65,961	17,700	18,398	36,098	2,501	457
» 1864	42,203	43,119	85,322	33,063	34,172	67,235	16,537	17,412	33,949	2,545	449
» 1865	42,606	43,545	86,151	33,901	34,770	68,671	17,486	18,328	35,814	2,770	474
<i>I länets lappmarker der mantalskrifning ej äger rum.</i>											
År 1861	—	—	—	7,980	8,092	16,072			16,072	—	—
» 1862	—	—	—	8,162	8,218	16,380			16,380	—	—
» 1863	—	—	—	8,277	8,337	16,614			16,614	—	—
» 1864	—	—	—	8,393	8,470	16,863			16,863	—	—
» 1865	—	—	—	8,437	8,543	16,980			16,980	—	—
<i>Deraf Lappar.</i>											
» 1861	—	—	—	—	—	—	504	564	1,068	—	—
» 1862	—	—	—	—	—	—	508	559	1,067	—	—
» 1863	—	—	—	—	—	—	492	553	1,045	—	—
» 1864	—	—	—	—	—	—	509	554	1,063	—	—
» 1865	—	—	—	—	—	—	501	566	1,067	—	—
I städerna.											
<i>Umeå.</i>											
» 1861	910	1,040	1,950	911	1,037	1,948	441	444	885	70	15
» 1862	932	1,078	2,010	925	1,087	2,012	428	462	890	76	20
» 1863	967	1,121	2,088	974	1,117	2,091	442	443	885	87	22
» 1864	970	1,160	2,130	969	1,179	2,148	435	460	895	90	17
» 1865	984	1,195	2,179	987	1,215	2,202	432	456	888	86	12
<i>Skellefteå.</i>											
» 1861	182	178	360	186	191	377	69	83	152	22	6
» 1862	202	201	403	208	231	439	72	94	166	28	4
» 1863	205	204	409	219	240	459	70	76	146	30	8
» 1864	217	211	428	222	262	484	83	89	172	26	4
» 1865	217	216	433	232	276	508	88	91	179	24	4
Summa för länets tvenne städer år 1865											
	1,201	1,411	2,612	1,219	1,491	2,710	520	547	1,067	110	16
I hela länet.											
» 1861	41,023	42,307	83,330	39,983	41,395	81,378	25,657	26,562	52,219	2,473	452
» 1862	41,834	43,026	84,860	40,954	42,429	83,383	26,431	27,327	53,758	2,454	471
» 1863	42,606	43,750	86,356	41,850	43,275	85,125	26,489	27,254	53,743	2,618	487
» 1864	43,390	44,490	87,880	42,647	44,083	86,730	25,448	26,431	51,879	2,661	470
» 1865	43,807	44,956	88,763	43,557	44,804	88,361	26,443	27,418	53,861	2,880	490

Tab. N:o 2.

JORDBRUK.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Hvete.	Råg.	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Potatis.	Lin och hampa.
Vanliga årliga utsädet på ett tunnland, kub. fot.....	—	3,2	8	7	7	—	37	3,2
Hela årliga utsädesbeloppet, kub. fot.....	1861	4,145	187,300	3,576	1,876	1,5	106,730	887
	1862	4,017	184,200	3,637	1,790	—	95,430	925
	1863	5,164	183,911	3,875	1,742	—	87,600	950
	1864	4,212	189,500	4,292	1,825	—	85,790	946
	1865	14,3	4,317	172,800	4,076	1,634	10	83,381
Skörd i korntal af utsädet (efter utsädets afdrag).....	1861	8	7	6	7	—	6	medelmåttig.
	1862	3	5	3	2	—	4	under medelmåttan
	1863	5	5	6	5	—	6	medelmåttig.
	1864	4	3	—	3	—	5	medelmåttig.
	1865	2,3	1,03	—	1,2	—	—	—
Hela skördebeloppet (efter utsädets afdrag), kub. fot.....	1861	33,160	1,311,100	21,456	13,132	—	640,730	—
	1862	12,051	92,100	10,911	3,580	—	381,720	—
	1863	25,820	919,555	23,250	8,710	—	525,600	—
	1864	8,848	568,500	—	5,475	—	428,950	—
	1865	12,181	178,122	—	2,009	—	269,696	135,498 ø
Årlig förbrukning på person i medeltal, kub. fot.....	—	3	10	—	2	—	5	—
» » för hela befolkningen d:o d:o	—	265,083	883,610	—	176,722	—	441,805	—

Tab. N:o 3.

BOSKAPSSKÖTSEL.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	Hästar.	Tjurar.	Oxar.	Kor.	Ungnöt.	Får.	Getter.	Svin,
Antal vinterfödde1861—1862	10,402	1,222	571	39,030	7,437	59,957	3,728	3,572
” ”1862—1863	10,721	1,360	395	39,110	7,126	57,450	3,876	3,137
” ”1863—1864	11,235	1,406	220	41,766	7,935	67,430	3,963	3,010
” ”1864—1865	11,401	1,393	214	41,997	7,786	67,445	4,098	3,150
” ”1865—1866	10,816	1,156	175	38,288	7,075	64,021	3,832	2,763

Tab. N:o 4.

SKOGSHUSHÅLLNING.

Särskilde slag af skogar m. m.	Areal vid periodens slut.	
Kongl. Maj:t och Kronan omedelbart tillhörige och under Dess disposition stående (Kronoparker och -skogar), ännu ej afvittrade eller från annan mark afskiljde, hvadan deras areal ej kan uppgifvas.	Qvadratref.	
Boställens, Kyrkors, Läroverks och fromma stiftelsers:		
Kyrkoherdebohlen i Umeå, Bygdeå, Nysätra, Löfånger, Burträsk och Skellefteå	16,385	
Militie-Boställena Axla, Hedlunda, Bäckselslund, Selsberg, Fredriksberg och Strömnäs.....	11,785	
Kungsgården Gran och donationsjorden till Umeå stad.....	1,259	
	Summa	
	29,429	
Härads-allmänningar: Sockne-allmänningar (oskiftade): Ekeplanteringar: Mullbärsplanteringar: Andra skogsplanteringar: Flygsandsfält:	} Finnas icke inom Westerbottens län.	
<i>Anmärkingar och ytterligare upplysningar:</i>		
Öfver prestebohlen i Nordmaling finnes ingen karta. Kyrkoherdebohlen i Wännäs, Bjurholm, Säfvar, Norsjö och Degerfors samt 2:ne kaplansboställen i Umeå socken, äfvensom Militieboställena Hartvigsgård, Bygdeborg, Thureberg, Nyborg och Strömsholm ligga i samfällighet med byagrannarnes oskiftade mark, hvarför skogsmarken för dessa boställen ej kan uppgifvas. Enahanda är förhållandet med Landshöfdinge-ladugårdshemmanet Teg.		

Tab. N:o 5.

DÖDADE ROFDJUR.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.
År.	Björnar.	Vargar.	Lodjur.	Jerfvar.	Råfvar.	Hjällrar och Hermeliner.	Utrar.	Fjällraser.	Mårdar.	Skjälvar.	Örnar och ufvar.	Ugglor.	Hökar.	Glador.	Falkar.	Belopp af ut- betald belö- ning. R:dr R:mt.
1861.....	3	6	—	22	513	450	29	—	35	1,180	90	292	151	43	6	—
1862.....	2	3	—	12	373	279	31	—	1	1,039	176	151	136	11	30	—
1863.....	15	12	11	29	401	175	19	2	18	1,094	94	167	187	3	—	8,88
1864.....	11	13	13	20	345	264	29	—	12	1,178	79	241	149	—	—	8,99
1865.....	10	2	1	11	372	75	30	—	6	739	187	65	348	—	25	2,503,—
Summa	41	36	25	94	2,001	1,243	138	2	72	5,230	626	916	971	57	61	2,520,87

Tab. N:o 6.

HUSDJUR DÖDADE AF ROFDJUR.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
År.	Hästar.	Nötkrea- tur.	Får.	Getter.	Svin.	Fjäderfä.	Renar.	Skadan beräk- nad i pen- ningevärde. R:dr R:mt.
1861.....	2	20	438	11	—	23	40	4,561,00
1862.....	—	4	212	10	—	86	27	1,789,00
1863.....	—	2	165	14	—	66	200	3,098,50
1864.....	1	—	121	18	—	74	75	1,731,25
1865.....	—	1	73	14	—	59	50	1,233,00
Summa	3	27	1,009	67	—	308	392	12,412,75

Tab. N:o 7 a.

BRUK, FABRIKER OCH MANUFAKTUR-INRÄTTNINGAR ÅR 1865.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		11.		12.		13.		14.		15.		16.		17.		18.		19.		20.		21.	
	Antal Fabriker		i gång.		öf begagnade.		Kreatur.		fäna eller varmluft.		Beräknade hästkrafter.		Antal begagnade maskiner och redskap.		Ägare eller innehafvare.		Ensam ägare eller innehafvare.		Bolag.		Mästare.		Arbetare öfver 18 år		vid fabriken man-tals-skrifne.		vid fabriken man-tals-skrifne.		under 18 år.		Summa.		Värde.		Ågares eller innehafvares beviljning i och för rörelsen.					
	Under året.						Antal.						m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.	
Glasbruk	1	1											23	1		1	7	19																			50			
Gjutier	2												2	2			2	10																			1,050			
Jernbruk, med manufaktursmiden. hvaraf ett med valsverk	5			5									18			5	18	355																			128,611			
Masugnar i förening med jernbruken	3	1		3	1	40							12			4	3	61																			43,621			
Harts- terpentin- och limfabrik	1															1	1																				1,884			
Kakelugns- och stengodsfabrik	1												3	1			1	1																			520			
Mjölqvarnar	16			16												11	5	16	6																		20,700			
Sågar	83	2		82	4	480										73		12	83	343		253	9	39	5	732											995,820			
Vadmalstammar	4			4													4																				745			
Ångbränneri		1																																						

Tab. N:o 7 b.

HANDTVERKERIER ÅR 1865.

1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.		1.	2.		3.		4.		5.		6.		7.		8.		9.		10.				
	Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Summa för hvarje klass.		Bewillning för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Summa för hvarje klass.		Bewillning för rörelsen.		Handverkare eller idkare.			Antal arbetare.		Summa för hvarje klass.		Bewillning för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Summa för hvarje klass.		Bewillning för rörelsen.		Handverkare eller idkare.		Antal arbetare.		Summa för hvarje klass.		
	m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.			m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		m. q.		
På landet.																			Bryggare	2		14	2	2		14	2										97,29			
Bleckslagare	5				5														Bundtmakare	1				1												1,00				
Färgare	6		1	1	6		1	1	14,00										Färgare	4	1	8		4	1	8										45,00				
Garfvare	5		4		5		4		11,00										Garfvare	5		6		5		6											46,00			
Gelbgjutare	1				1														Guldsmeder	5		10		5		10											39,00			
Glasmästare	13				13				1,00										Höfslagare	1		1		1		1											4,00			
Hattmakare	1	1			1	1													Instrumentmakare	1				1													1,00			
Kardmakare	5		2		5		2		6,00										Kardmakare	2		2		2		2											6,00			
Kopparslagare	2				2														Karduansmakare	2		3		2		3												24,00		
Murare	5		1		5		1												Kopparslagare	4		4		4		4												12,00		
Målare	5				5				3,00										Målare	3		5		3		5												7,00		
Skomakare	22		5		22		5		7,50										Repstagare	3		3		3		3												7,00		
Skräddare	25	1	5		25	1	5		7,00										Sadelmakare	1		1		1		1												5,00		
Smeder	14		6		14		6		8,00										Schatullmakare	1		1		1		1												2,00		
Snickare	7		5		7		5		13,85										Skomakare	6		8		6		8													14,00	
Stampare	1				1														Skräddare	7		10		7		10													28,50	
Svarfvare	1				1														Slagtare	1				1														3,00		
Urmakare	4				4				1,00										Smeder	3		3		3		3												7,00		
Summa	122	2	29	1	122	2	29	1	72,35										Summa	67	1	92	2	67	1	92	2	67	1	92	2	67	1	92	2	67	1	92	2	404,79
I städerna.																			Bagare	5		4		5		4												16,00		
Bagare	5		4		5		4		16,00										Bleckslagare	2		1		2		1													5,00	
Bleckslagare	2		1		2		1												Bokbindare	2		1		2		1													17,00	
Bokbindare	2		1		2		1		17,00																															

Anm. Några utlänningar hafva icke under år 1865 inom länet idkat handverk eller annan dermed jemförlig handtering

Tab. N:o 8.

ALLMÄNNA VÄGAR, GÄSTGIFVERIER OCH SKJUTSNING.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
Särskilde slag af vägar.	L ä n g d i m i l				Kostnad i R:dr R:mt för de under perioden				Gästgifveriernas antal vid periodens slut.	Antal hästar, utgångne		
	af hvarje slag af motsstående vägar	af indelade med skjutsstationer försedde vägar	af fulländade och afsyade nya vägar	af omlagde eller betydligt förbättrade vägsträckor	fulländade nya vägar		omlagde eller betydligt förbättrade vägsträckor			År	till kung- och kronoskjuts.	till gästgifveriskjuts.
					af statsmedel.	af kommunernes medel.	af statsmedel.	af kommunernes medel.				
vid periodens slut.		under perioden.										
Allmänna vägar.....	27 $\frac{1}{2}$	27 $\frac{1}{2}$	—	$\frac{1}{5}$	—	—	—	720	20	1861	165	19,610
Häradsvägar.....	46 $\frac{1}{2}$	39 $\frac{1}{2}$	1 $\frac{1}{2}$	—	—	7,787	—	—	29	1862	199	20,760
Socknevägar.....	101 $\frac{3}{4}$	2 $\frac{1}{2}$	2 $\frac{1}{2}$	—	—	5,500	—	—	4	1863	208	18,985
I städer.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1864	157	19,269
Gästgifverier med skjutsentreprenad.....	—	—	—	—	—	—	—	—	33	1865	201	20,087

Anm. Till Kungsskjuts hafva några hästar under femårsperioden icke utgått.

Tab. N:o 9 a).

SJÖFART, ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.
	Fartyg och båtar öfver tre nylåster, begagnade till utrikes sjöfart.							Fartyg och båtar öfver tre nylåster, begagnade till inrikes sjöfart.							Summa under året begagnade fartyg och båtar öfver tre nylåster.						
	Seglande.		Med ångmachin försedde.		Besättning.			Seglande.		Med ångmachin försedde.		Besättning.			Seglande.		Med ångmachin försedde.		Besättning.		
	Antal.	Låstetal.	Antal.	Låstetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Låstetal.	Antal.	Låstetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.	Antal.	Låstetal.	Antal.	Låstetal.	Häskraft.	Skeppare.	Sjöfolk.
Landsbygden (utom köpingar)....	11	845,87	—	—	—	11	101	21	255,15	—	—	—	21	39	32	1,101,02	—	—	—	32	140
Summa för landsbygden	11	845,87	—	—	—	11	101	21	255,15	—	—	—	21	39	32	1,101,02	—	—	—	32	140
Städerna: Umeå.....	11	987,66	—	—	—	11	115	9	122,96	2	27,18	75	11	30	20	1,110,62	2	27,18	75	22	145
Skellefteå.....	2	128,34	—	—	—	2	18	5	127,65	—	—	—	4	21	7	255,99	—	—	—	6	39
Summa för städerna	13	1,116,00	—	—	—	13	133	14	250,61	2	27,18	75	15	51	27	1,366,61	2	27,18	75	28	184
Summa för hela länet	24	1,961,87	—	—	—	24	234	35	505,76	2	27,18	75	36	90	59	2,467,63	2	27,18	75	60	324

Anm. Ett fartyg har ej under året varit begagnadt.

Tab. N:o 9 b).

HANDLANDE, ÅR 1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Handlande.		Betjening.		Summa för hvarje klass.				Bevilling i och för rörelsen.
					Handlande.		Betjening.		
	m.	q.	m.	q.	m.	q.	m.	q.	R.dr R.mt.
På landet.									
De som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe:									
i Första Fögderiet	36	3	15	1	36	3	15	1	1,416,30
i Andra dito	39	4	5	—	39	4	5	—	572,20
i Lappmarks dito	20	—	3	—	20	—	3	—	—
Summa	95	7	23	1	95	7	23	1	1,968,50
I städerna.									
1. Handlande, som idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe	54	5	42	7	54	5	42	7	848,50
2. Handlande, som utom den ort, der de äro bosatte, sjelfva eller genom andra kringföra eller annorlunda än å marknad till salu utbjuda varor	27	2	1	—	27	2	1	—	—
Summa	81	7	43	7	81	7	43	7	848,50
<i>Anmärkingar och ytterligare upplysningar.</i>									
Bland de under N:o 2 här ofvan anförde äro jemväl upptagne 26 män och 2 kvinnor, hvilka idka handel i öppen bod, samt en manlig betjening; och hvilka samtliga jemväl äro upptagne under N:o 1 här ofvan.									
Några utländningar hafva icke inom länet idkat handel.									

Tab. N:o 10 a.

Tab. N:o 10 b.

HEMMAN OCH JORDLÄGENHETER M. M. Å LANDSBYGDEN.

JORDOMRADE OCH EGENDOMAR I STÄDERNA, ÅR 1865.

Westerbottens län.

Tab. N:o 10 a och 10 b.

32

1.	2. H e m m a n.		3. A n t a l				4.	5.
Hemman och jordlägenheter af alla slag, efter olika natur, vid periodens slut.	Mantal.		Bruk- nings- delar.	jord- torp.	ryttare, soldat- och båts- mans- torp.	back- stu- gor.	andra lägen- heter.	Taxerings- värde sista året. R:dr R:mt.
	oförmed- lade.	nu varande.						
A) Krono-egendomar.								
1) Under allmän disposition.								
c) Hemman.....	3 1/4	3 1/4	—	—	—	—	—	—
d) Boställen.....	15 3/4	15 3/4	—	—	—	—	—	380,800
e) Jordlägenheter.....	—	—	—	—	—	—	4	—
2) Under enskild disposition.								
b) Hemman.....	179 3/4	179 3/4	—	—	—	—	—	933,515
c) Jordlägenheter.....	4 1/4	4 1/4	—	—	—	—	812	821,833
d) Fiskerier.....	—	—	—	—	—	—	143	4,000
B) Skatte-egendomar.								
a) Boställen.....	1 1/4	1 1/4	—	—	—	—	—	41,800
c) Hemman.....	731 1/4	731 1/4	—	—	—	—	—	19,891,043
d) Jordlägenheter.....	—	—	—	498	—	—	—	638,800
e) Fiskerier.....	—	—	—	—	—	—	41	17,900
f) Verk och Inrättningar....	—	—	—	—	—	—	101	3,357,919
C) Frälse-egendomar.								
d) Hemman.....	2 1/4	2 1/4	—	—	—	—	—	76,005
e) Jordlägenheter.....	—	—	—	—	—	—	1	400
Summa	932 1/4	932 1/4	—	498	—	—	1,102	26,161,015

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	
Städernas namn.	År.	Tomter.		Antal nybygde bo- ningshus.	Jordar och lägenheter.					Taxeringsvärde i R:dr R:mt.			
		be- byg- de.	obe- byg- de.		Åker	Äng	Skog och Betesmark m. m.	Summa jord- areal.	Nuva- rande man- tal.	Af hus och tomter.	Af jordar.	Summa.	
Umeå	1861	148	6	3	4,734	—	—	4,412,80	9,146,80	1/2	859,160	119,530	978,690
	1862	148	6	3	d:o	—	—	d:o	d:o	d:o	1,119,047	274,900	1,393,947
	1863	148	6	4	d:o	—	—	d:o	d:o	d:o	1,286,300	290,400	1,526,700
	1864	148	6	6	d:o	—	—	d:o	d:o	d:o	1,289,475	286,400	1,575,875
	1865	148	6	5	d:o	—	—	d:o	d:o	d:o	1,328,200	286,100	1,614,300
Skellefteå	1865	43	77	—	467,99	—	—	—	467,99	—	367,100	—	367,100
		—	—	—	45,02	94,98	1,809,98	1,949,98	1/4	—	4,000	4,000	
Summa		43	77	—	513,01	94,98	1,809,98	2,417,97	1/4	367,100	4,000	371,100	

Anmärkingar och ytterligare upplysningar.

Umeå stadsplan är nyligen utvidgad, men tomterna å den utvidgade stadsplanen äro ännu icke nummerade.
Skog och betesmark äro icke särskildt uppmätte, utan upptagne tillhopa.

120 tomter af inägorna till kronoskattehemmanen 3/4-dels mantal N:is 6 och 8 i Böhle by uii Skellefteå socken, med dertill hörande öfrige inskränkta inägor, äfvensom utmark, utgöra Skellefteå stads enda jordegendom. Dessa hemman, liksom öfrige i byn, äro icke lagligen skiljde, sedan det på började laga skiftet derstädes blifvit, på skifteslagets begäran, instäldt.

Tab. No 11.

LAGA SKIFTEN ÅREN 1861—1865.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.
A f s l u t a d e l a g a s k i f t e n .																									
År.	Söka skiftens antal.	Skiftade mantal.		Qvarboende delägares						Utflyttande delägares						Summa skiften.	Skiftade kvadratref.						Utgifter till Landtmätare och gode män. R:dr.	Öfrige beräknade utgifter. R:dr.	
		Antal.	Oformdelade.	Nuvarande.	Skiftes-antal.				Summa.	Skiftes-antal.				Summa.	Åker.		Äng.	Odlingsmark.	Afrösningsjord.	Impedimenter.	Summa.				
					1.	2.	3.	4.		1.	2.	3.	4.												
																						öfrige			öfrige
1861...	12	12	—	16 $\frac{1}{2}$	37	33	44	24	16	154	3	10	4	2	1	20	460	8,337	25,657	6,089	208,332	9,323	257,738	35,386	30,988
1862...	11	9	—	15 $\frac{1}{2}$	20	44	35	13	—	112	9	15	7	—	—	31	325	7,485	24,609	6,491	248,118	13,725	300,428	36,996	19,946
1863...	18	8	—	21 $\frac{1}{4}$	19	41	50	36	10	156	14	5	9	4	—	32	512	10,972	25,118	12,532	233,404	2,324	284,350	22,350	11,450
1864...	16	12	—	10 $\frac{3}{4}$	67	35	28	15	—	145	7	4	7	1	—	19	327	6,792	13,405	3,271	201,885	9,976	235,329	23,125	6,635
1865...	6	10	—	10 $\frac{1}{4}$	11	19	23	15	4	72	7	5	3	—	—	15	224	4,160	9,398	2,347	124,767	6,231	146,903	25,405	7,575
Summa	63	51	—	74 $\frac{3}{8}$	154	172	180	103	30	639	40	39	30	7	1	117	1,848	37,746	98,187	30,730	1,016,506	41,579	1,224,748	143,262	76,594

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Afkortad.					Anordnad eller	
	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1861.	1862.
Stats-medel.							
Ordinarie ränta R:mt R:dr	37,63	24,05	34,45	103,07	33,77	43,644,10	45,519,63
Tionde-spanmål » »	30,93	16,44	—	8,57	17,61	23,244,22	24,063,72
Afrade-spanmål..... » »	34,66	18,40	—	9,59	19,70	12,955,17	13,673,47
Summa	103,22	58,89	34,45	121,23	71,08	79,843,49	83,256,87
Riksgälds-medel.							
Allmän bevilning R:mt R:dr	1,994,71	344,44	321,71	575,92	468,90	32,010,31	32,664,94
Afgift för stämpling af tidningar..... » »	0,13	0,13	0,11	0,14	0,12	265,82	282,19
Skatterättsmedel » »	0,27	0,18	0,80	—	0,15	250,77	209,09
Observationsmedel..... » »	0,06	—	0,12	0,40	0,05	50,17	30,41
Summa	1,995,17	344,75	322,74	576,46	469,22	32,577,07	33,186,63
Diverse Verks medel R:mt R:dr	1,302,75	1,015,63	1,051,58	1,450,45	1,183,32	39,966,41	43,778,73
Summa	1,302,75	1,015,63	1,051,58	1,450,45	1,183,32	39,966,41	43,778,73
Annorstädes debiterade medel..... R:mt R:dr	—	—	—	—	—	4,356,77	4,491,54
Summa	—	—	—	—	—	4,356,77	4,491,54
Summa för hela länet	3,401,14	1,419,27	1,408,77	2,148,14	1,723,62	156,743,74	164,713,77

No 12.

UPPBÖRDEN.

9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
inom räkenskapsåret influten.			Resterande vid räkenskapsårets slut.					Summa uppbörd, deri inberäknade restantierne från föregående år.				
1863.	1864.	1865.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.	1861.	1862.	1863.	1864.	1865.
46,042,07	43,549,37	44,614,40	12,76	66,81	49,31	485,13	9	43,694,49	45,610,54	46,125,83	44,137,57	44,657,17
24,330,75	24,861,08	24,975,75	9,52	—	10,29	10,70	2,40	23,284,67	24,080,16	24,341,04	24,880,35	24,995,76
14,706,75	14,770,10	14,593,76	8,67	—	53,10	0,31	—	12,998,50	13,691,87	14,759,85	14,780	14,613,46
85,079,57	83,180,55	84,183,91	30,95	66,81	112,70	496,14	11,40	79,977,66	83,382,57	85,226,72	83,797,92	84,266,39
33,846,41	33,375,45	37,799,84	115,75	91,41	8,30	18,49	106,91	34,120,77	33,100,79	34,176,42	33,969,86	38,375,65
260,82	271,02	277,90	—	—	—	—	—	265,95	282,32	260,93	271,16	278,02
872,13	149,53	317,63	—	—	—	—	—	251,04	209,27	872,93	149,53	317,78
113,17	329,71	45,51	—	—	—	—	—	50,23	30,41	113,29	330,11	45,56
35,092,53	34,125,71	38,440,88	115,75	91,41	8,30	18,49	106,91	34,687,99	33,622,79	35,423,57	34,720,66	39,017,01
41,958,22	51,978,33	52,041,09	580,53	525,19	309,74	62,24	535,84	41,849,69	45,319,55	43,319,54	53,491,02	53,760,25
41,958,22	51,978,33	52,041,09	580,53	525,19	309,74	62,24	535,84	41,849,69	45,319,55	43,319,54	53,491,02	53,760,25
4,604,39	7,474,24	12,704,68	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	4,358,42	4,493,19	4,606,04	7,475,89	12,706,33
4,604,39	7,474,24	12,704,68	1,65	1,65	1,65	1,65	1,65	4,358,42	4,493,19	4,606,04	7,475,89	12,706,33
166,734,71	176,758,83	187,370,56	728,88	685,06	432,39	578,52	655,80	160,873,76	166,818,10	168,575,87	179,485,49	189,749,98

Tab. No 13.

S P A R B A N K E R.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21				
År.	Under året					Vid årets slut				Klassifikation af delägarna efter deras vid hvarje års slut inestående behållning.														
	tillkomne nya delägare.	afgånge delägare.	insatt belopp.		i räkenskaperne godtgjord ränta å delägarnes kapital.	uttaget belopp.		qvarstående delägare.	inestående behållning, tillhörande delägarna.		befintligt öfverskott (grund- och reservfond, räntevinster m. m.).	Summa af kolumnerne N:is 8 och 9.		1861.		1862.		1863.		1864.		1865.		
			Antal.	R:dr		R:mt.	R:dr		R:mt.	Antal.		R:dr	R:mt.	R:dr	R:mt.	Antal delägare.	Summa R:dr R:mt.	Antal delägare.	Summa R:dr R:mt.	Antal delägare.	Summa R:dr R:mt.	Antal delägare.	Summa R:dr R:mt.	Antal delägare.
1860	—	—	—	—	—	166	12,559,45	117,21	12,676,76	under 1 R:dr	1	0,62	1	0,65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1861	63	18	13,434,60	2,216,09	5,706,71	400	52,447,43	988,81	53,436,24	fr. 1 t. o. m. 10 R:dr	62	400,23	53	487,99	59	345,24	62	373,80	71	443,93	71	443,93	71	443,93
1862	75	30	21,127,50	4,030,16	6,162,47	445	70,454,62	1,315,48	71,770,10	» 10—25 »	72	1,240,25	85	1,405,27	79	1,315,45	93	1,503,34	94	1,559,14	94	1,559,14	94	1,559,14
1863	51	44	11,937,10	3,579,20	8,291,12	452	77,679,80	1,874,66	79,554,46	» 25—50 »	56	2,046,89	62	2,237,57	64	2,374,85	57	2,146,83	53	1,833,98	53	1,833,98	53	1,833,98
1864	47	43	6,566,29	3,810,28	13,434,77	456	74,624,60	2,622,10	77,246,70	» 50—100 »	53	3,745,95	71	4,904,34	73	5,184,09	72	5,196,51	75	5,323,12	75	5,323,12	75	5,323,12
1865	46	44	4,885,94	3,681,47	9,398,40	458	73,793,61	3,785,01	77,578,62	» 100—200 »	77	9,924,51	69	9,214,41	61	8,464,19	66	8,816,21	63	8,501,08	63	8,501,08	63	8,501,08
										» 200—300 »	21	4,905,64	34	8,152,77	35	8,252,31	30	7,085,07	31	7,732,76	31	7,732,76	31	7,732,76
										» 300—400 »	23	7,792,02	23	8,206,28	25	8,872,78	19	6,516,82	14	4,871,00	14	4,871,00	14	4,871,00
										» 400—500 »	11	4,814,87	11	4,865,42	13	5,645,55	19	8,295,55	18	7,885,03	18	7,885,03	18	7,885,03
										» 500—1,000 »	19	12,154,45	26	17,155,92	31	20,523,36	25	17,356,47	26	18,071,57	26	18,071,57	26	18,071,57
										utöfver 1,000 »	5	5,422,00	10	13,824,00	12	16,702,00	13	17,334,00	13	17,572,00	13	17,572,00	13	17,572,00
										Summa	400	52,447,43	445	70,454,62	452	77,679,80	456	74,624,60	458	73,793,61	458	73,793,61	458	73,793,61

Anm. Uppgiften för år 1860 uti kol. 7 med 10 omfattar endast Umeå stads och landsförsamlingars sparbank, äfvensom delägarnes behållning, under 1 R:dr, uti kol. 12 med 15.

Westerbottens län.

P. A. Norstedt & Söner, Kongl. Boktryckare. Stockholm, 1867.

Tab. No 14.

F A T T I G V A R D E N.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.				
År.	Fattigvårds-samhällen				Antal fattighus.	Antal fattighjon, som erhållit full försörjning.								Summa af båda könen.	Antal af fattigvården understödde, som ej fått full försörjning.			Fattigvårdens inkomster. R:dr R:mt.										
	med gemmensamt fattigvård.	med fattigvården delad.	med fattigvården i öfrigt.	antal rotar.		Äldre personer, vårdade				Barn, vårdade i och utom fattighus.		Summa.	m.		q.	Summa.	m.	q.	Summa.	Afkastning af cgen-dom, kollekter m. m.	Personel afgift.	Tillskott		Ersättning		Summa inkomster.	Summa utgifter i och för fattigvårdsförsörjning. R:dr r:mt.	
						i fattighus.	på annat sätt.	m.	q.	m.	q.											m.	q.	efter fyrk eller bevilning.	efter annan grund.			af stats-medel.
1861	19	4	206	18	15	50	123	191	375	397	513	638	1,151	1,062	1,094	2,156	6,352,39	3,718,62	15,140,74	17,365,75			42,577,50	45,126,77				
1862	19	4	195	18	11	41	115	198	394	407	520	646	1,166	1,093	1,137	2,230	6,484,68	4,189,34	18,080,15	13,359,11			42,113,28	46,705,49				
1863	19	2	121	19	11	43	133	222	402	437	546	702	1,248	1,172	1,219	2,391	8,013,59	7,966,67	31,974,37	9,363,89			57,318,52	57,285,12				
1864	19	1	103	19	12	41	152	241	445	512	612	794	1,406	1,151	1,357	2,508	6,477,91	8,309,27	26,466,59	9,339,82			50,593,59	56,229,71				
1865	19	1	77	19	10	43	184	273	452	500	646	816	1,462	1,463	1,780	3,243	7,034,03	10,104,68	29,661,51	9,941,81			56,742,03	62,482,35				

Tabb. N:is 13 och 14.

36